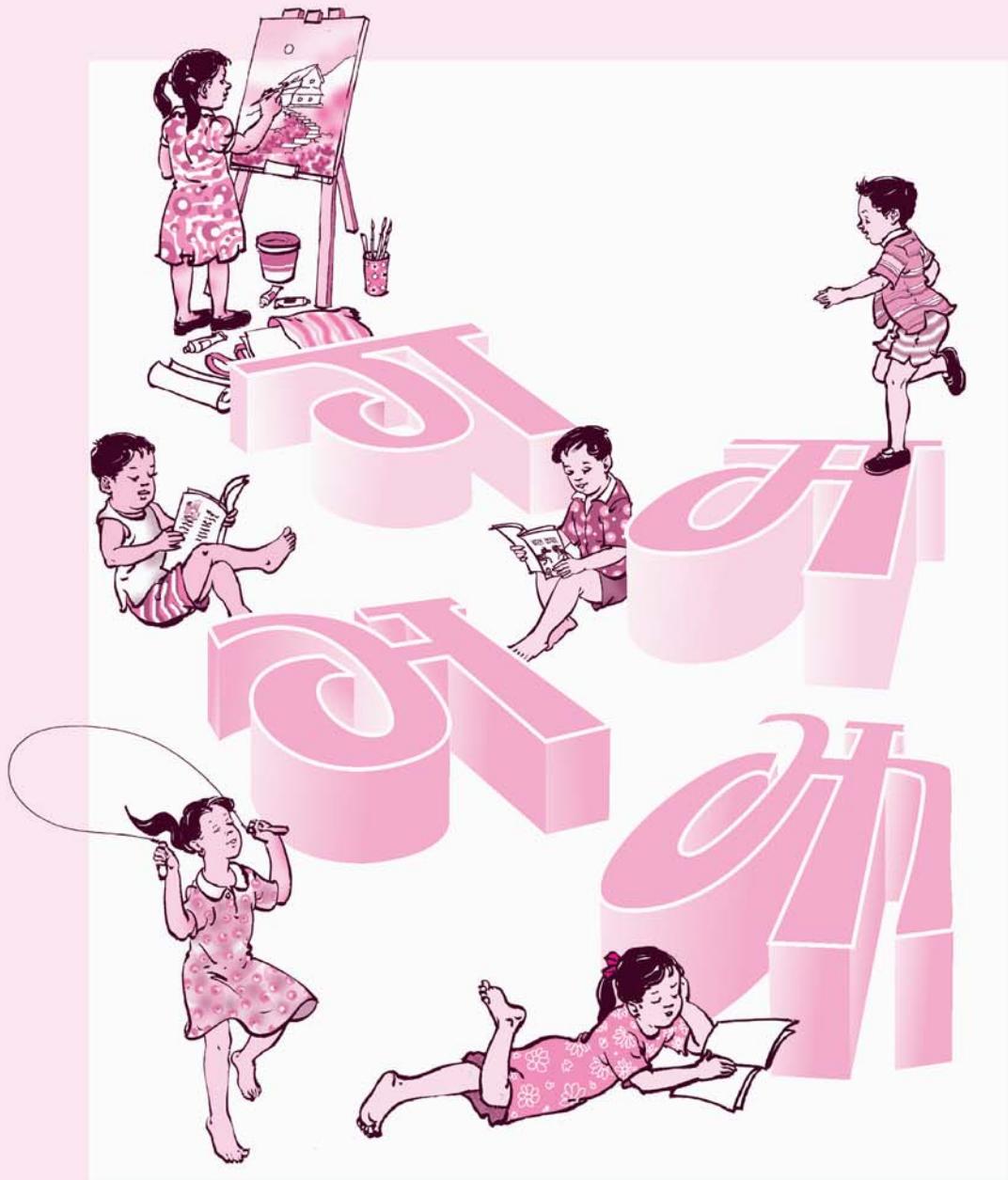

मेरो नेपाली

कक्षा १

मेरो नेपाली

कक्षा १

नेपाल सरकार
शिक्षा मन्त्रालय
पाठ्यक्रम विकास केन्द्र

प्रकाशक : नेपाल सरकार
शिक्षा मन्त्रालय
पाठ्यक्रम विकास केन्द्र
सानोठिमी, भक्तपुर

ISBN: 978-999-33-712-7-0

© सर्वाधिकार प्रकाशकमा

केन्द्रको लिखित स्वीकृतिविना यसको पूरै वा आंशिक भाग हुबहु प्रकाशन गर्न,
परिवर्तन गरेर प्रकाशन गर्न, कुनै विद्युतीय साधन वा अन्य प्रविधिबाट रेकर्ड गर्न र
प्रतिलिपि निकाल पाइने छैन। पाठ्यपुस्तक सम्बन्धमा सुझाव भएमा पाठ्यक्रम विकास
केन्द्र, सम्पादन तथा प्रकाशन शाखामा पठाइदिनुहन अनुरोध छ।

पहिलो संस्करण : वि. सं. २०४९
परिमार्जित दोस्रो संस्करण : वि. सं. २०६२
तेस्रो संस्करण : वि. सं. २०६३
पुनर्मुद्रण : वि. सं. २०६७

'विद्यालय पाठ्यपुस्तक तथा पाठ्यसामग्री छपाइ तथा वितरण निर्देशिका २०६७' अनुसार यो
पाठ्यपुस्तक पूर्वाञ्चल र पश्चिमाञ्चल विकास क्षेत्रका ३२ जिल्लामा मात्र शैक्षिक सत्र
२०६८ का लागि निजी क्षेत्रका मुद्रक तथा वितरकबाट बिक्री वितरण गर्न स्वीकृत
पाठ्यपुस्तक हो।

— पाठ्यक्रम विकास केन्द्र, सानोठिमी, भक्तपुर

मुद्रक :

वितरक :

मूल्य : रु. ....

तपाईंको पुस्तकमा छपाइप्रविधिसम्बन्धी कुनै त्रुटि फेला परेमा उक्त पुस्तक मुद्रक तथा
वितरक वा स्थानीय बिक्रेताबाट साट्न सक्नुहुनेछ।

— मुद्रक तथा वितरक

हामी भनाइ

विद्यालय तहको शिक्षालाई उद्देश्यमूलक, व्यावहारिक, समसामयिक र रोजगारमूलक बनाउन विभिन्न समयमा पाठ्यक्रम, पाठ्यपुस्तक विकास तथा परिमार्जन गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिइदै आइएको छ । विद्यार्थीमा राष्ट्र र राष्ट्रियताप्रति एकताको भावना पैदा गराई नैतिकता, अनुशासन र स्वावलम्बनजस्ता सामाजिक एवम् चारित्रिक गुण तथा आधारभूत भाषिक तथा गणितीय सीपको विकास गरी विज्ञान, सूचना प्रविधि, वातावरण र स्वास्थ्यसम्बन्धी आधारभूत ज्ञान र जीवपनोपयोगी सीपका माध्यमले कलासौन्दर्यप्रति अभिरुचि जगाउनु, सिर्जनशील सीपको विकास गराउनु र विभिन्न जातजाति, लिङ्ग, धर्म, भाषा, संस्कृतिप्रति समझ जगाई सामाजिक मूल्य र मान्यताप्रतिको सहयोगात्मक र जिम्मेवारीपूर्ण आचरण विकास गराउनु आजको आवश्यकता बनेको छ । यही आवश्यकता पूर्तिका लागि विभिन्न शिक्षासम्बन्धी विभिन्न आयोगका सुझाव, शिक्षक तथा अभिभावकलगायत शिक्षासँग सम्बद्ध विभिन्न व्यक्ति सम्मिलित गोष्ठी र अन्तरक्रियाका निष्कर्षबाट परिमार्जन गरिएको प्राथमिक शिक्षा पाठ्यक्रम २०६२ अनुसार यस पाठ्यपुस्तकको विकास एवम् परिमार्जन गर्ने कार्य भएको छ । यसलाई शैक्षिक सत्र २०६१ मा परीक्षण गरी परीक्षणबाट प्राप्त सुझावसमेत समावेश गरिएको छ ।

प्राथमिक तहका बालबालिका सीमित शब्द र छोटा वाक्य मात्र बुझ्न र प्रयोग गर्न सक्छन् । उनीहरूका लागि स्थानीय परिवेशका प्रसङ्ग, चित्र, शब्द तथा वाक्यहरूले मनोरञ्जनात्मक सिकाइमा सहयोग गर्दछन् । भाषाको सिकाइमा अभ्यासको अत्यन्त ठूलो महत्व हुने गर्दछ । अझ दोस्रो भाषाका रूपमा नेपाली सिक्ने बालबालिकाका लागि त भाषाका सुनाइ, बोलाइ, पढाइ र लेखाइजस्ता सीप विकास गराउने कार्य चुनौतीपूर्ण नै बन्न सक्छ । यस पाठ्यपुस्तकको लेखन तथा परिमार्जन कार्यमा यिनै कुरालाई दृष्टिगत गरी पाठ्यवस्तु, अभ्यास र तिनको क्रम, चित्रात्मकता र भाषिक सीपको उचित संयोजन गर्ने प्रयत्न गरिएको छ । वि. सं. २०४९ मा दिवाकर दुड्गेलले लेखनुभएको पाठ्यपुस्तकलाई प्रा. डा. केदारप्रसाद शर्मा, जयप्रसाद लम्साल, शिवप्रसाद उप्रेती, गणेशप्रसाद भट्टराई, विष्णुप्रसाद अधिकारी र शिवराज उपाध्यायद्वारा लेखन, परिमार्जन तथा सम्पादन गराई यस रूपमा तयार गरिएको हो । यसको भाषासम्पादन शम्भुप्रसाद दाहाल र लोकप्रकाश पण्डितले, टाइपसेटिङ जयराम कुङ्केलले, चित्राइनक अवीन्द्रमान श्रेष्ठले, आवरणचित्र गढ्गाधर शारूले तथा लेआउट डिजाइन नवीन्द्रमान राजभण्डारी र हिमालय गौतमले गर्नुभएको हो । उहाँहरूलगायत यसको विकासमा संलग्न विषय समितिका पदाधिकारी तथा अन्य सबैलाई पाठ्यक्रम विकास केन्द्र धन्यवाद प्रकट गर्दछ ।

पाठ्यपुस्तकलाई शिक्षणसिकाइको महत्वपूर्ण साधनका रूपमा लिइन्छ । अनुभवी शिक्षक र जिज्ञासु विद्यार्थीले पाठ्यक्रमद्वारा लक्षित सिकाइउपलब्धिलाई विविध स्रोत र साधनको प्रयोग गरी अध्ययन अध्यापन गर्न सक्छन् । यस पाठ्यपुस्तकलाई सकेसम्म क्रियाकलापमुखी र रुचिकर बनाउने प्रयत्न गरिएको छ तथापि यसमा अझै भाषाशैली, विषयवस्तु तथा प्रस्तुति र चित्राइनका दृष्टिले कमीकमजोरी रहेका हुन सक्छन् । तिनको सुधारका लागि शिक्षक, विद्यार्थी अभिभावक, बुद्धिजीवी एवम् सम्पूर्ण पाठकहरूको समेत महत्वपूर्ण भूमिका रहने हुँदा सम्बद्ध सबैको रचनात्मक सुझावका लागि पाठ्यक्रम विकास केन्द्र हार्दिक अनुरोध गर्दछ ।

नेपाल सरकार
शिक्षा तथा खेलकुद मन्त्रालय
पाठ्यक्रम विकास केन्द्र

विषयसूची

पाठ	शीर्षक	पृष्ठसंख्या
पाठ १	ताराबाजी लैलै	१
पाठ २	जनावरहरू	२
पाठ ३	चराहरू	४
पाठ ४	बाजाहरू	६
पाठ ५	खरायो र कछुवाको दौड	८
पाठ ६	ग, म, भ, झ	११
पाठ ७	त, न, ल, व, ब, क	१४
पाठ ८	र, स, श, ख, ए, ऐ	१८
पाठ ९	बस बस रे	२२
पाठ १०	ट, ड, ढ, द, य, थ	२३
पाठ ११	प, फ, ष, च, ण	२७
पाठ १२	ड, ड्ड, ह, इ, ई	३१
पाठ १३	ज, झ, क्ष, ज, त्र, त्र्य	३५
पाठ १४	घ, ध, छ, उ, ऊ, अ, आ, ओ, औ, अं, अः	३९
पाठ १५	टालाटुली बटुली	४३
पाठ १६	वर्ण	४४
पाठ १७	आकार (T)	४५

पाठ १८	इकार (f)	४९
पाठ १९	ईकार (ī)	५२
पाठ २०	उकार (u)	५५
पाठ २१	ऊकार (ū)	५८
पाठ २२	काग दाजै	६१
पाठ २३	एकार (ḡ)	६३
पाठ २४	ऐकार (ḣ)	६६
पाठ २५	ओकार (ṥ)	६९
पाठ २६	औकार (ṡ)	७२
पाठ २७	शिरबिन्दु (ḷ)	७५
पाठ २८	आधा अक्षर	७७
पाठ २९	आधा अक्षर	८१
पाठ ३०	चन्द्रबिन्दु (ḡ̄)	८५
पाठ ३१	लखनको फूलबारी	८८
पाठ ३२	माउ र बचेरा	९२
पाठ ३३	कुखुरी काँ	९५
पाठ ३४	तिखाएको काग	९७
पाठ ३५	दुकुर र कमिलो	१००

ताराबाजी लैलै

शिक्षकले गाएको सुन र गाऊँ :

ताराबाजी लैलै
 मामा आए घोडा
 माइजू आइन् डोली
 पापा ल्याइन् सोली
 बुबुमाम सुपुक्क
 काफल गेडी कुटुक्क
 बिरालो भन्छ म्याउँम्याउँ
 अगुल्टो भन्छ उछिट्याउँ

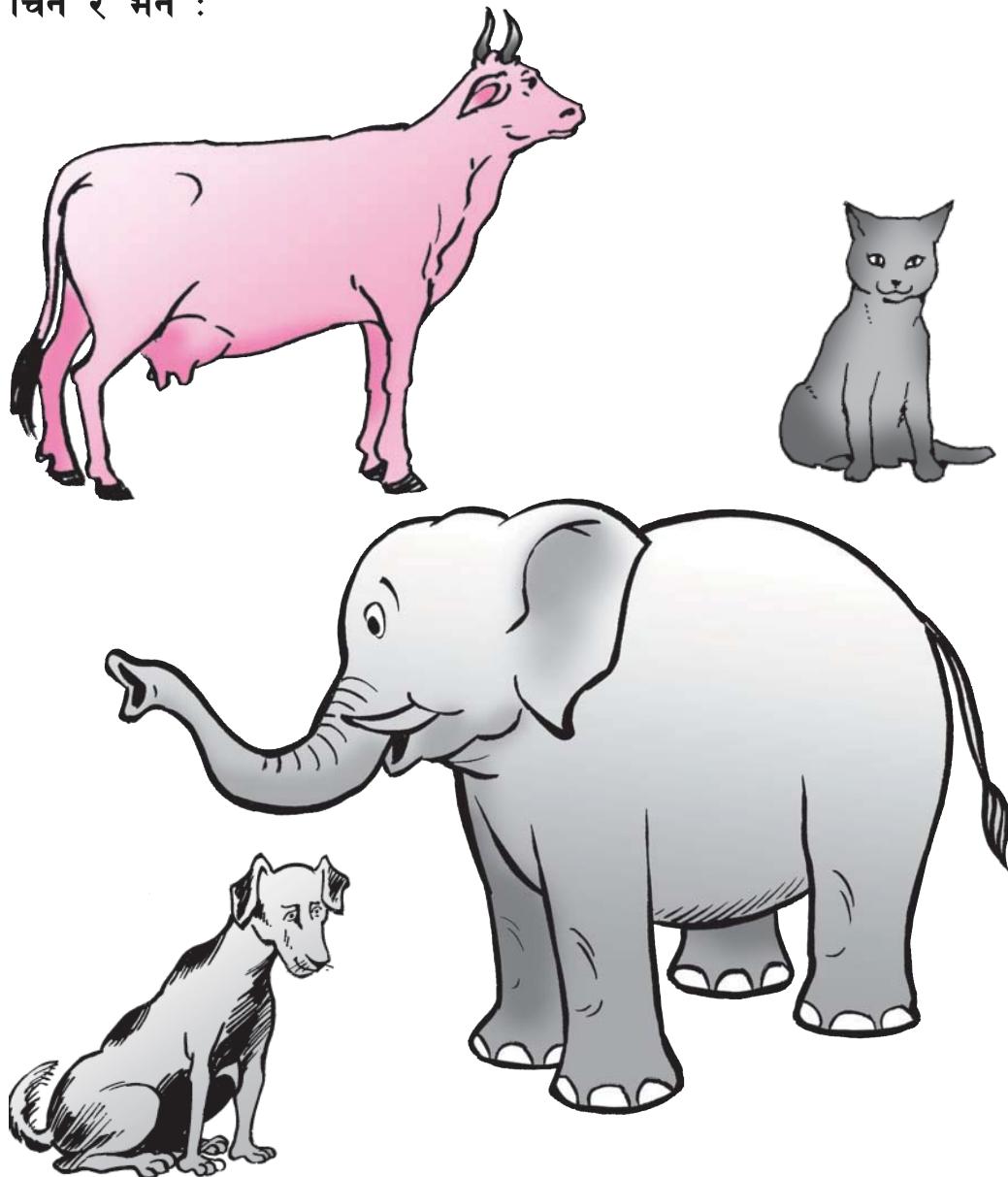
शिक्षण निर्देशन :

शिक्षकले बालगीत गाएर बालबालिकालाई सुनाउनुहोस् र उनीहरूलाई पनि गाउन लगाउनुहोस् ।

पाठ २

जनावरहरू

चित्र र भन :

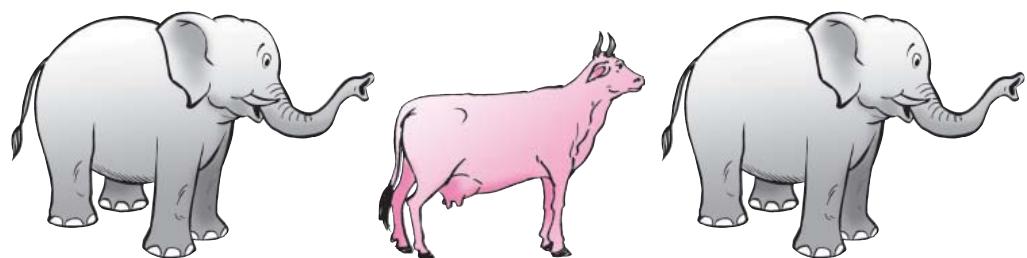
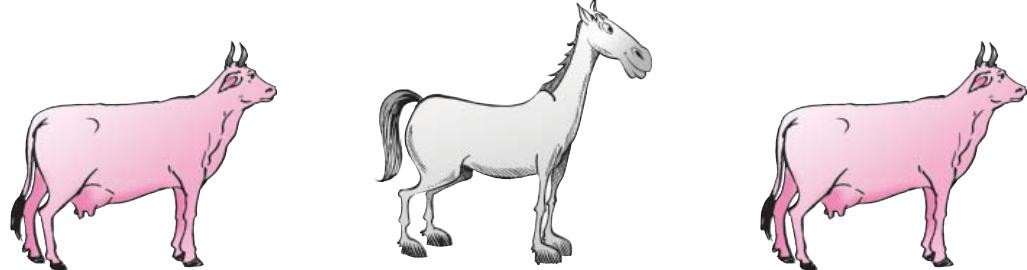
शिक्षण निर्देशन :

माथिका चित्रहरू देखाएर यो केको चित्र हो, तिमीले कुनकुन जनावर देखेका छौ, सिड भएको जनावर कुन हो भन्ने जस्ता प्रश्नहरू सोधेर छलफल गराउनुहोस् ।

अभ्यास

१. तलका लहरमा कुन मिल्दैन, देखाऊ :

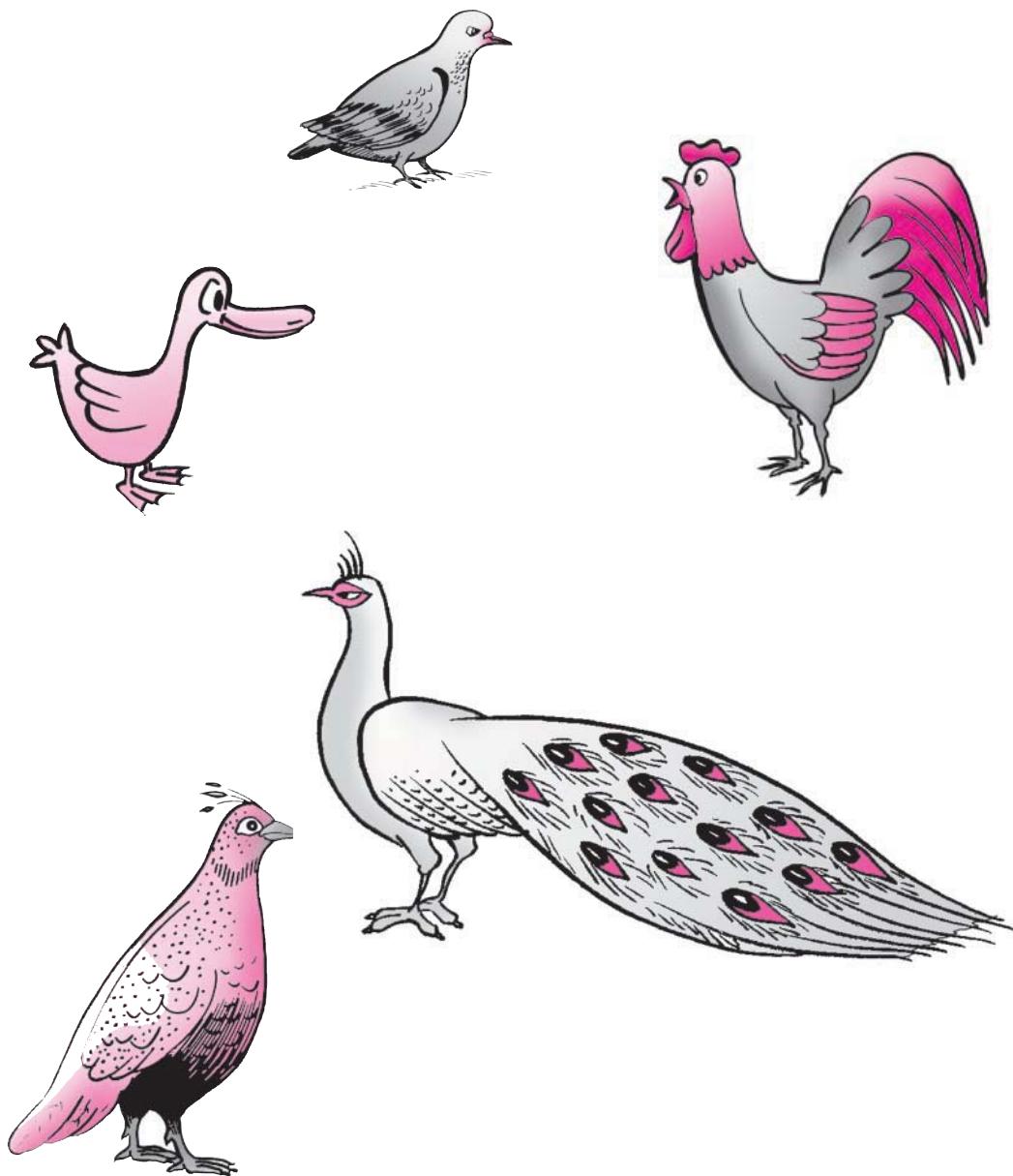

पाठ ३

चराहरू

चित र भन :

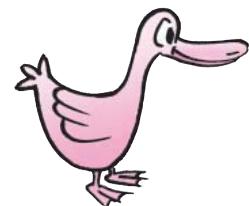
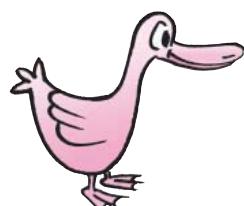
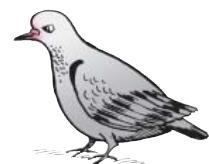
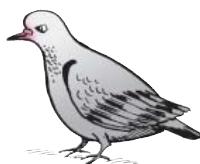

शिक्षण निर्देशन :

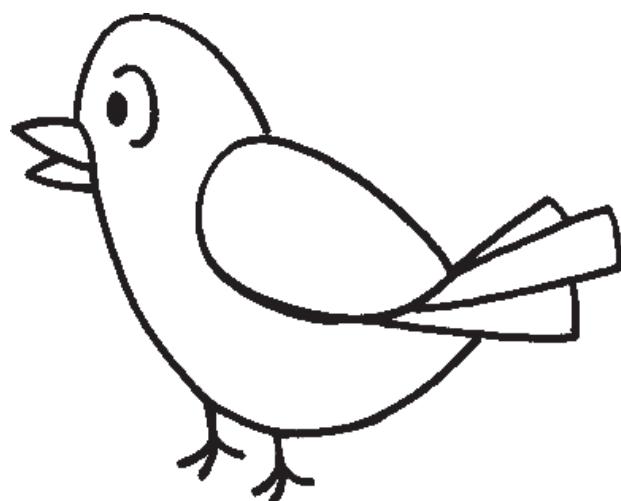
चराका चित्रहरू देखाउँदै विभिन्न प्रश्न सोधी छलफल गराउनुहोस् ।

अभ्यास

१. तलका लहरमा कुन मिल्दैन, देखाऊ :

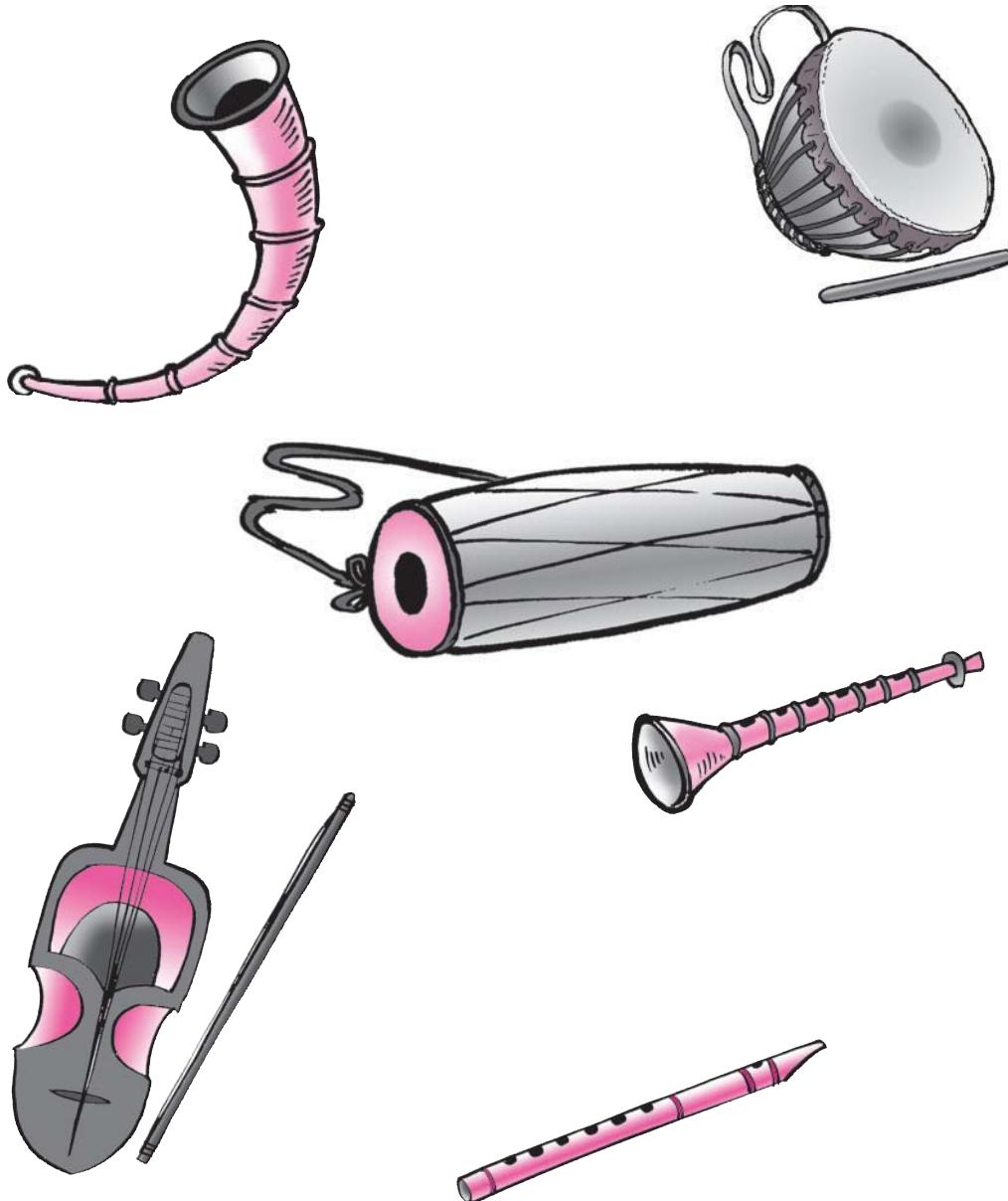
२. तल दिइएको चराको चित्रमा रड भर :

पाठ ४

बाजाहरू

चित्र र भन :

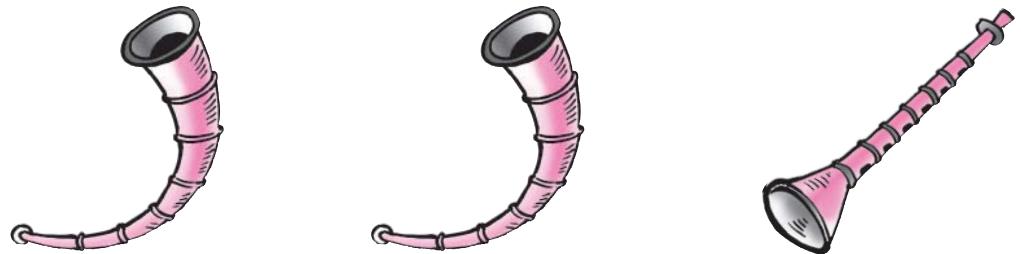

शिक्षण निर्देशन :

माथिका बाजाहरू देखाउँदै तिनका आकारप्रकार, आवाज आदिका बारेमा छलफल गराउनुहोस् ।

अभ्यास

१. तलका लहरमा कुन मिल्दैन, देखाऊ :

२. तिमीलाई मन पर्ने वस्तुको चित्र बनाऊ ।

शिक्षण निर्देशन :

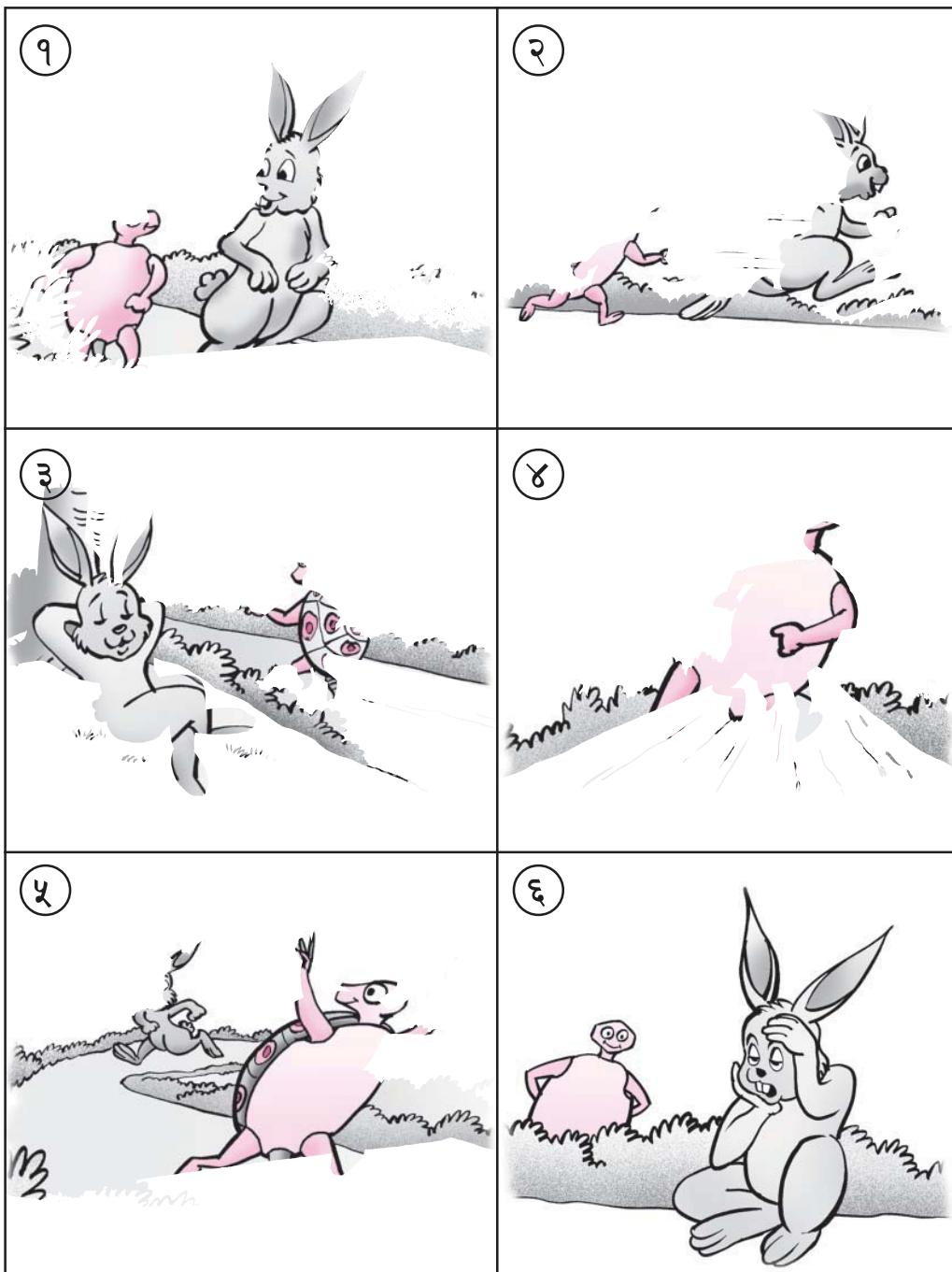
विद्यार्थीले चित्र बनाउन रुचि राख्ने भएकाले उनीहरूलाई चित्र बनाउन प्रोत्साहन गर्नुहोस् ।

मेरो नेपाली : कक्षा १ _____ ७

पाठ ५

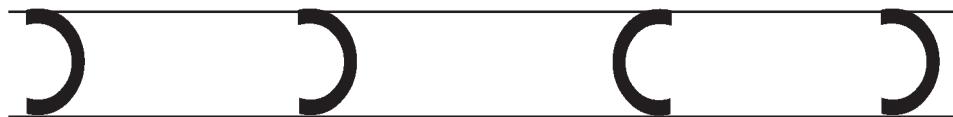
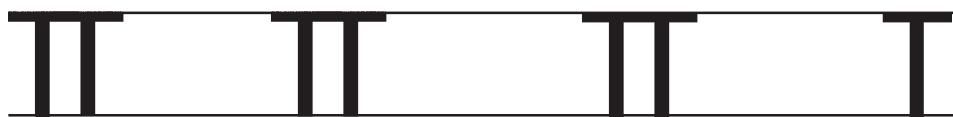
खरायो र कछुवाको दौड

चित्र हेर र देखेका कुरा भन :

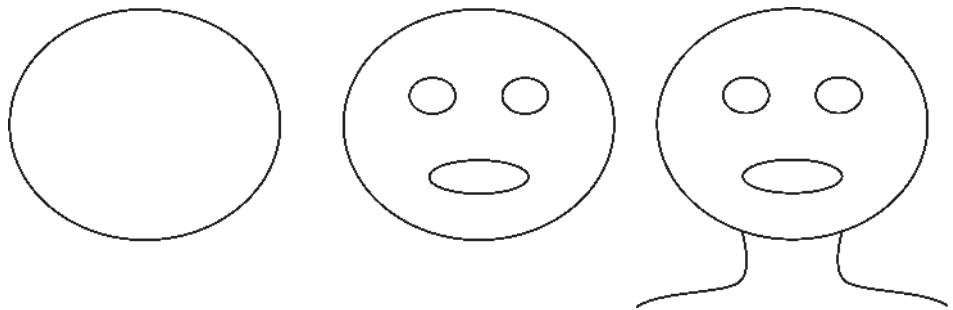

अभ्यास

१. तलका लहरमा कुन मिल्दैन, देखाऊ :

२. तलका जस्ता चित्र बनाऊ :

शिक्षण निर्देशन :

चित्रकथा शिक्षण गर्दा पहिले विद्यार्थीलाई चित्रका बारेमा विभिन्न प्रश्न गरेर चित्र वर्णन गर्न लगाउनुहोस् । विद्यार्थीले वर्णन गरेपछि चित्रका आधारमा कथा भनेर सुनाउनुहोस् र विद्यार्थीलाई पनि त्यो कथा भन्न लगाउनुहोस् ।

अभ्यास

१. तलका लहरमा कुन मिल्दैन, खोज :

म भ भ भ

ग ग म ग

भ भ भ भ

---

२. कापीमा सार :

— — — — — —
| | | | | |
T T T T T T
C C C C C C
C C C C C C

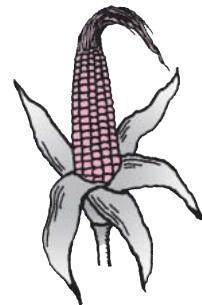
पाठ ६

ग, म, भ, झ

तलका चित्र केका हन्, भन :

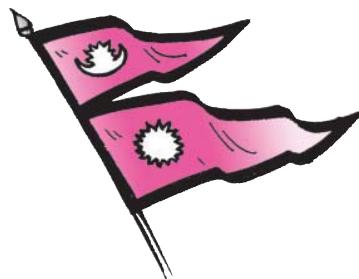
गमला

मकै

भकुन्डो

झन्डा

अभ्यास

१. शिक्षकले भनेपछि तिमी पनि भन :

गमला

मकै

भकुन्डो

झन्डा

शिक्षण निर्देशन :

अक्षर चिनारीका क्रममा चित्रका साथमा शब्द पनि दिइएका छन्। शब्द दिनुको उद्देश्य शब्द सिकाउनु नभई यसका माध्यमले वर्णको उच्चारण तथा चिनारी गराउनुमात्र भएकाले यसलाई सुनाइ र बोलाइ सीप विकास गर्ने उद्देश्यले प्रयोग गर्नुपर्छ।

२. शिक्षकले पढेपछि तिमी पनि पढः :

ग

म

भ

झ

३. अक्षर चिन र धर्का तानेर उस्तै अक्षरसँग जोडा मिलाऊ :

ग

म

म

ग

भ

झ

झ

भ

४. तलको चित्रको नाम बाकसमा खोज र घेरा लगाऊ :

मग
गम
गल

५. कापीमा सार :

।	॥	॥	॥	॥	॥	॥
ग	म	म	म	म	म	म
ग	म	भ	भ	भ	भ	भ
ग	म	भ	झ	झ	झ	झ

शिक्षण निर्देशन :

विद्यार्थीलाई 'ग' लेखन सिकाउँदा पहिले छोटो ठाडो धर्को तान्न लगाएर बायाँ बढ्याउन लगाउनुहोस् । त्यसपछि बायाँपटि ठाडो धर्को र डिको दिन लगाउनुहोस् । 'म' लेखन सिकाउँदा 'ग' लेखेर बीचमा तेस्रो धर्को तान्न लगाउनुहोस् ।

६. पढ र लेख :

म

भ

झ

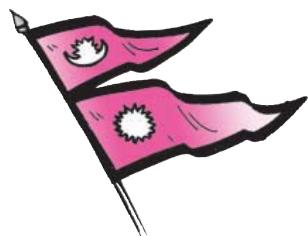
ग

गम

मग

झमझम

७. यी केका चित्र हुन् भन :

८. चित्र हेर र नाम लेख :

म .....

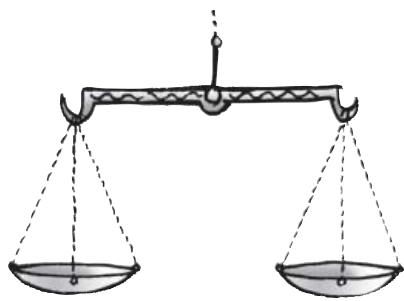
शिक्षण निर्देशन :

अक्षर शिक्षण गर्दा पाठको सुरुमा दिइएका चित्रबारे छलफल गराउनुहोस् । विद्यार्थीले पाठमा दिइएका चित्र चिन्न सकेनन् भने शिक्षण गर्न लागेका अक्षरसँग सम्बन्धित नाम भएका स्थानीय परिचित वस्तु वा ती वस्तुका चित्र देखाउनुहोस् ।

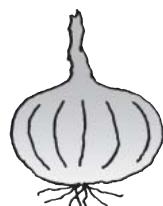
पाठ ७

त, न, ल, व, ब, क

तलका चित्र केका हुन् भन :

तराजु

नड

लसुन

वन

बस

कलम

अभ्यास

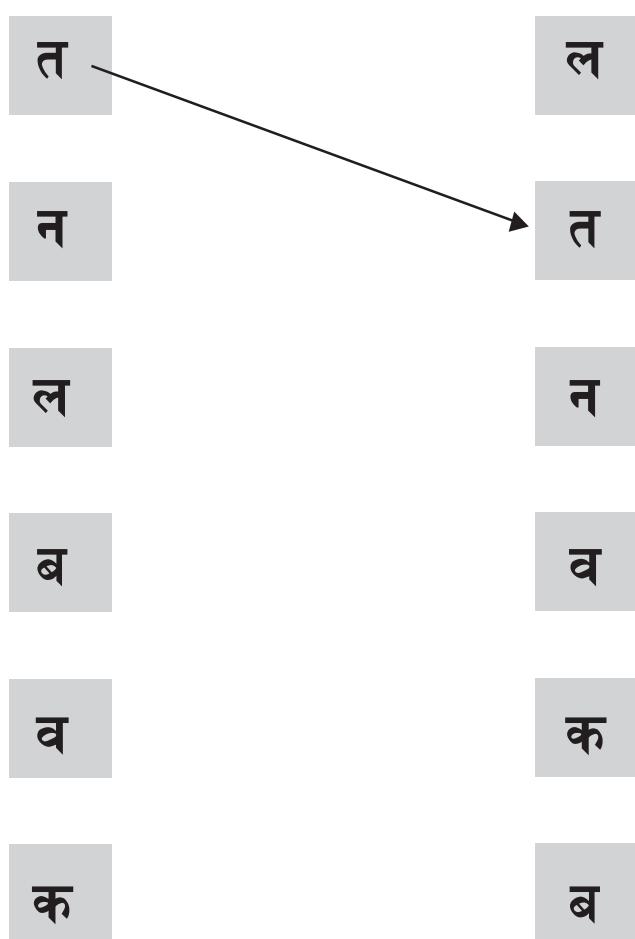
१. शिक्षकले भनेपछि तिमी पनि भन :

तराजु   नड़   वन   बस   कलम

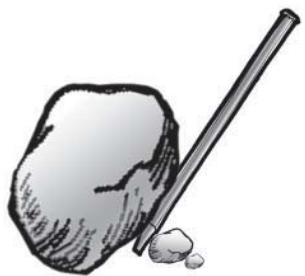
२. शिक्षकले पढेपछि तिमी पनि पढ :

त   न   ल   व   ब   क

३. अक्षर चिन र धर्का तानेर उस्तै अक्षरसँग जोडा मिलाऊ :

४. तलका चित्रको नाम बाकसमा खोज र घेरा लगाऊ :

गन
गम
गल

कलम
मकल
मलम

५. कापीमा सार :

त	त	त	त	त	त	त	त	त
त	न	न	न	न	न	न	न	न
त	ल	ल	ल	ल	ल	ल	ल	ल
त	व	व	व	व	व	व	व	व
त	ब	ब	ब	ब	ब	ब	ब	ब
त	क	क	क	क	क	क	क	क

शिक्षण निर्देशन :

'त' लेखन सिकाउँदा पहिले छोटो धर्को तान्न लगाएर देब्रेबाट तल फार्न लगाउनुहोस् । त्यसपछि दायाँतर्फ ठाडो धर्को तान्न र डिको दिन लगाउनुहोस् । 'त' लेखेपछि यसलाई आधार अक्षर बनाएर न, ल, व, ब, क अक्षर लेख्न सिकाउनुहोस् ।

६. पढ र लेख :

ल

न

त

क

ब

व

नल

गल

बल

मल

गन

भन

तल

मलम

कलम

मकल

भलमल

७. चित्र हेर र नाम लेख :

ग .....

कल .....

..... राजु

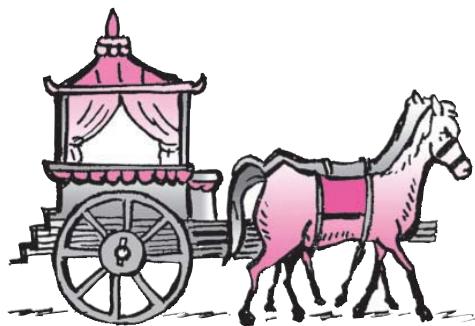

..... सुन

पाठ ८

र, स, श, ख, ए, ऐ

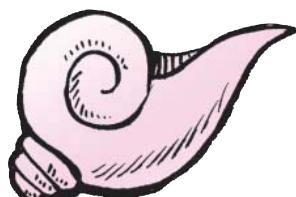
तलका चित्र केका हुन्, भन :

रथ

सलाई

शड्ख

खरायो

एकतारे

ऐना

अभ्यास

१. शिक्षकले भनेपछि तिमी पनि भन :

रथ सलाई शड्ख खरायो एकतारे ऐना

२. शिक्षकले पढेपछि तिमी पनि पढ :

र स श ख ए ऐ

३. अक्षर चिन र धर्का तानेर उस्तै अक्षरसँग जोडा मिलाऊ :

र

श

स

र

श

स

ख

ऐ

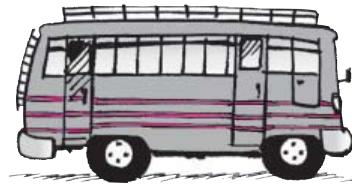
ए

ख

ऐ

ए

४. तलका चित्रको नाम बाकसमा खोज र घेरा लगाऊ :

सब
बस
बल

लख
खर
खल

५. कापीमा सार :

,	र	र	र	र	र	र
र	रा	स	स	स	स	स
र	श	श	श	श	श	श
र	ख	ख	ख	ख	ख	ख
र	ख	ख	ख	ख	ख	ख
र	से	से	से	से	से	से

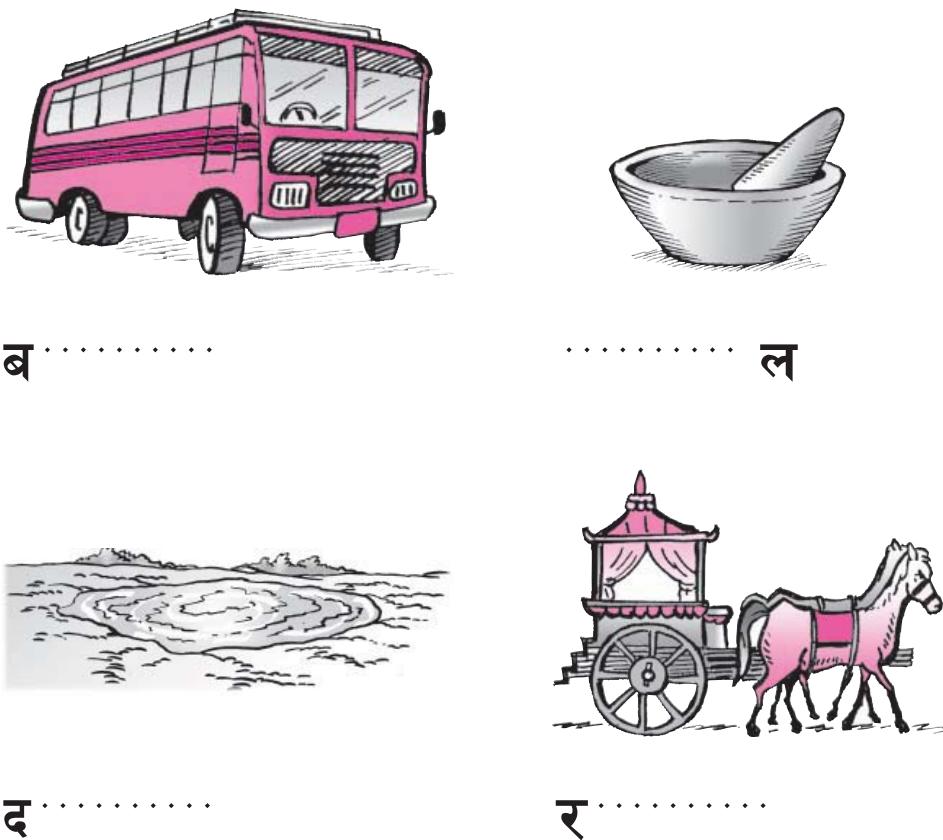
शिक्षण निर्देशन :

'र' लेख्न सिकाउँदा माथिबाट देब्रेपटि बाड्गो धर्को तान्न लगाउनुहोस् । त्यसपछि दायाँतर्फ तलसम्म बाड्गो धर्को तान्न लगाउनुहोस् । 'र' लाई आधार अक्षर मानेर स, श, ए, ऐ पनि लेखाउनुहोस् ।

६. पढ र लेख :

७. चित्र हेर र नाम लेख :

पाठ ९

बस बस रे

शिक्षकले गाएको सुन र गाऊँ :

बस बस रे

बसुन्धरा बहिनी

घिउ खाने डाडु

पञ्चरत्ने बाजा

घुमाउने टपरी

भिनियाँको खाजा

खेली खेली बसिजाऊ न ।

उठ उठ रे

उठन्धरा बहिनी

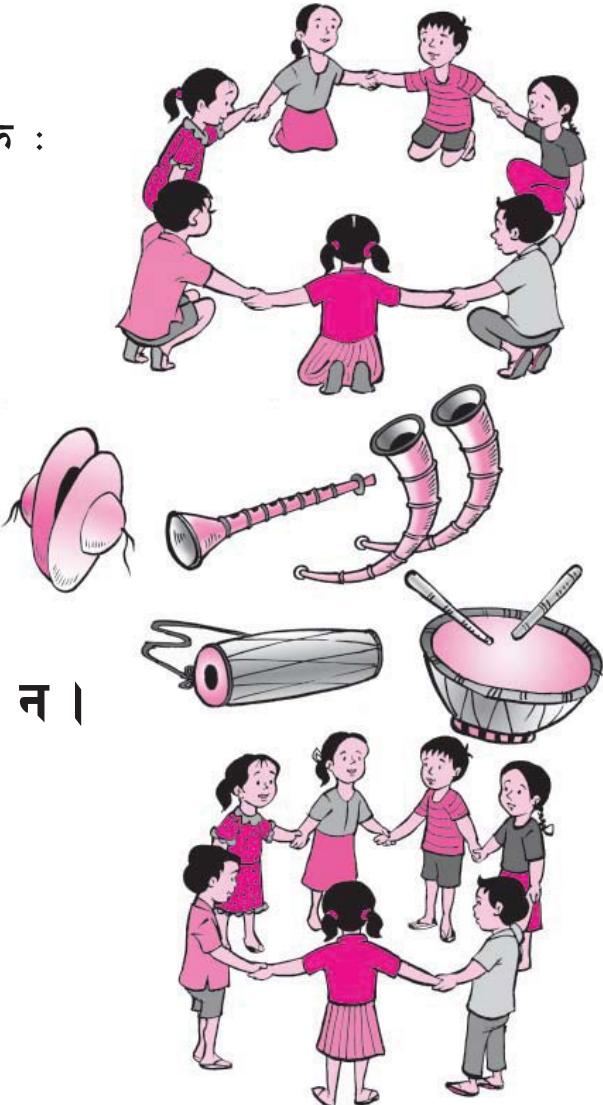
घिउ खाने डाडु

पञ्चरत्ने बाजा

घुमाउने टपरी

भिनियाँको खाजा

खेली खेली उठिजाऊ न ।

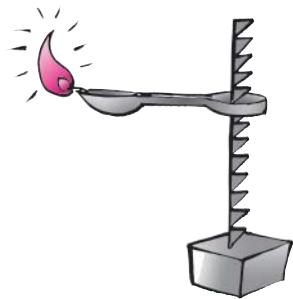
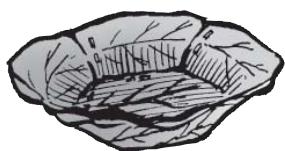
अभ्यास

१. तिमी घरमा कुनकुन खेल खेल्छौ, भन ।
२. तिमीले जानेको गीत गाएर सुनाऊ ।
३. तिमीलाई मन पर्ने वस्तुको चित्र बनाऊ ।

पाठ १०

ट, ठ, ढ, द, य, थ

तलका चित्र केका हुन् भन :

टपरी

ठडेउरो

ढक

दमाहा

यज्ञ

थपडी

अभ्यास

१. शिक्षकले भनेपछि तिमी पनि भन :

टपरी ठडेउरो ढक दमाहा यज्ञ थपडी

२. शिक्षकले पढेपछि तिमी पनि पढ :

ट ठ ढ द य थ

३. अक्षर चिन र धर्का तानेर उस्तै अक्षरसँग जोडा मिलाऊ :

ट

ठ

ठ

ट

ढ

द

द

ढ

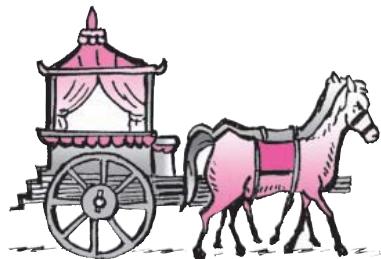
य

थ

थ

य

४. तलका चित्रको नाम बाकसमा खोज र घेरा लगाऊ :

रथ

रस

सट

दमकल

दलदल

दरदर

५. कापीमा सार :

'	ਟ	ਟ	ਟ	ਟ	ਟ	ਟ
ਟ	ਠ	ਠ	ਠ	ਠ	ਠ	ਠ
ਟ	ਫ	ਫ	ਫ	ਫ	ਫ	ਫ
ਟ	ਫ	ਫ	ਫ	ਫ	ਫ	ਫ
ਟ	ਯ	ਯ	ਯ	ਯ	ਯ	ਯ
ਯ	ਥ	ਥ	ਥ	ਥ	ਥ	ਥ

शिक्षण निर्देशन :

'ਟ' ਲੇਖਣ ਸਿਕਾਉਂਦਾ ਪਹਿਲੇ ਮਾਥਿਬਾਟ ਛੋਟੋ ਠਾਡੇ ਧਰਕੋ ਤਾਨਨ ਲਗਾਏ ਤਿਸਕੋ ਤਲ਼ੋ ਛੇਤਬਾਟ ਆਧਾ ਗੋਲੋ ਧਰਕੋ ਤਾਨਨ ਲਗਾਉਨੁਹੋਸ् । 'ਟ' ਲਾਈ ਆਧਾਰ ਅਕਾਰ ਬਨਾਈ ਠ, ਫ, ਦ, ਯ ਪਨਿ ਲੇਖਾਉਨੁਹੋਸ् ।

६. पढ र लेख :

ठ

ट

ठ

थ

य

द

ठक

रथ

ठग

यम

दस

खट

रबर बयर

दमकल

थरथर

भटपट

दलदल

ठमठम

७. चित्र हेर र नाम लेख :

..... क

..... मकल

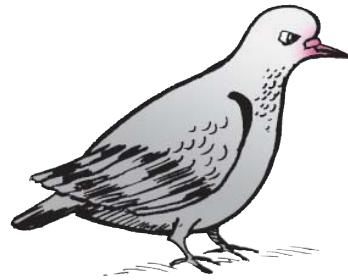
..... परी

..... माहा

पाठ ११

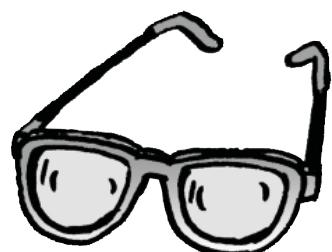
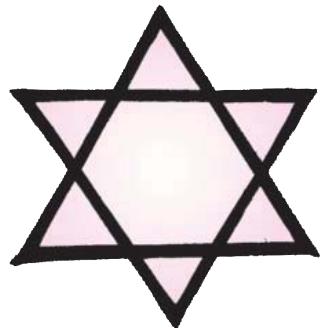
प, फ, ष, च, ण

तलका चित्र केका हुन् भन :

परेवा

फस्सी

षट्कोण

चस्मा

बाण

अभ्यास

१. शिक्षकले भनेपछि तिमी पनि भन :

परेवा   फर्सी   षट्कोण   चस्मा   बाण

२. शिक्षकले पढेपछि तिमी पनि पढ :

प   फ   ष   च   ण

३. अक्षर चिन र धर्का तानेर उस्तै अक्षरसँग जोडा मिलाऊ :

प   ष

फ   प

ष   फ

च   ण

ण   च

४. तलका चित्रको नाम बाकसमा खोज र घेरा लगाऊ :

फसल

महल

पसल

टप

पट

टक

५. कापीमा सार :

ल	प	प	प	प	प	प
प	फ	फ	फ	फ	फ	फ
प	ष	ष	ष	ष	ष	ष
प	च	च	च	च	च	च
उ	उ	ण	ण	ण	ण	ण

शिक्षण निर्देशन :

'प' लेखन सिकाउँदा पहिला छोटो ठाडो धर्को तान्न लगाएर त्यसको तलबाट दायाँतर्फ बढ्दयाउन लगाउनुहोस् । त्यसपछि दायाँतर्फ ठाडो धर्को तान्न लगाएर डिको दिन लगाउनुहोस् । 'प' लाई आधार अक्षर बनाई फ, ष, च, ण पनि लेखाउनुहोस् ।

६. पढ र लेख :

पसल

फल

चक

टप

पढ

गफ

धन

कर

तपतप

नचल

घर

नगर

७. चित्र हेर र नाम लेख :

..... प

..... क

..... स्मा

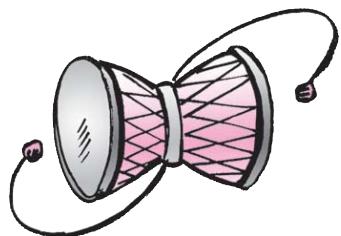
सर्फी

बा .....

पाठ १२

ड, ड़, ह, इ, ई

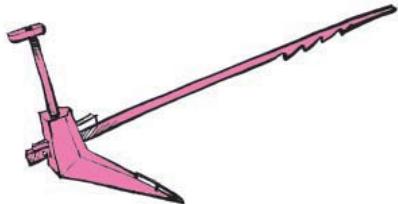
तलका चित्र केका हुन् भन :

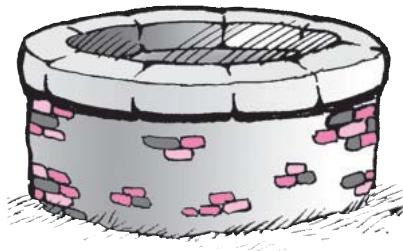
डमरु

तड़

हलो

इनार

ईश्वर

अभ्यास

१. शिक्षकले भनेपछि तिमी पनि भन :

उमरु

नडु

हलो

ईश्वर

इतार

२. शिक्षकले पढेपछि तिमी पनि पढ :

उ

ड

ह

इ

ई

३. अक्षर चिन र धर्का तानेर उस्तै अक्षरसँग जोडा मिलाऊ :

उ

ड

डु

डु

इ

ह

ई

हु

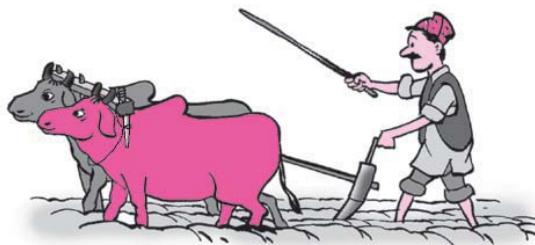
ह

ई

४. तलका चित्रको नाम बाकसमा खोज र घेरा लगाऊ :

नल
नर
नड

हर
हल
हक

५. कापीमा सार :

ट	ठ	ડ	ढ	ঠ	ঢ	ঠ	ঢ	ঠ
ঠ	ঢ	ঠ	ঢ	ঠ	ঢ	ঠ	ঢ	ঠ
ঠ	ছ	ঠ	ছ	ঠ	ছ	ঠ	ছ	ঠ
ছ	ঠ	ঠ	ঠ	ঠ	ঠ	ঠ	ঠ	ঠ
ঠ	ঠ	ঠ	ঠ	ঠ	ঠ	ঠ	ঠ	ঠ

शिक्षण निर्देशन :

'ঠ' লেখন সিকাউঁদা 'ট' লেখের ত্যসকো তল্লো ভাগবাট কেহী তল গাএর দেবেপঠি মাথিতর্ফ ধৰ্কো লৈজান লগাউনুহোস্। 'ঠ' লাই আধাৰ অক্ষর বনাএৰ ড, ই, ঈ, হ পনি লেখাউনুহোস্।

६. पढ र लेख :

इ

ह

ई

उ

ऊ

नड़

हल

डर

नर

फल

पहल

सलह

इतर

इद

नड़

बहर

रहर

सहर

कटहर

बगर

नहर

उबल

सबल

कमसल

जतन

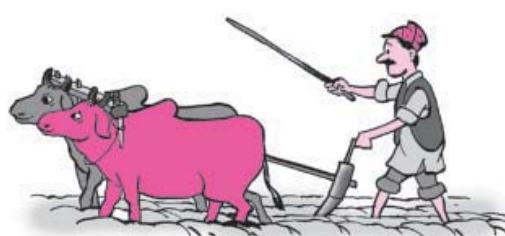
डमडम

छमछम

कलकल

खलबल

७. चित्र हेर र नाम लेख :

न .....

..... ल

पाठ १३

ज, झ, क्ष, झ, त्र, त्रृ

तलका चित्र केकेका हुन् भन :

जरायो

यज्ञ

क्षत्री

ज

पत्र

त्रषि

अभ्यास

१. शिक्षकले भनेपछि तिमी पनि भन :

जरायो यज्ञ क्षत्री अ पत्र ऋषि

२. शिक्षकले पढेपछि तिमी पनि पढ :

ज ज्ञ क्ष अ त्र ऋ

३. अक्षर चिन र धर्का तानेर उस्तै अक्षरसँग जोडा मिलाऊ :

ज

त्र

ज्ञ

ज

अ

ज्ञ

त्र

अ

ऋ

क्ष

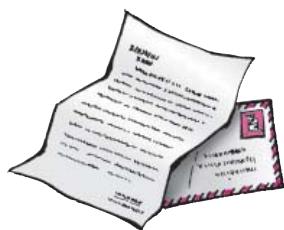
क्ष

ऋ

४. तलका चित्रको नाम बाकसमा खोज र घेरा लगाऊ :

गज
भज
जग

सत्र
पत्र
नत्र

यज्ञ
जय
यक्ष

५. कापीमा सार :

	न	ञ	ज	ज	ज	ज
न	ञ	ञ	ञ	ञ	ञ	ञ
न	क्ष	क्ष	क्ष	क्ष	क्ष	क्ष
न	अ	ऋ	ऋ	ऋ	ऋ	ऋ
न	त्र	त्र	त्र	त्र	त्र	त्र
न	ऋ	ऋ	ऋ	ऋ	ऋ	ऋ

६. पढ र लेख :

अ

ऋ

ज

क्ष

त्र

ञ

जग

भजन

यञ्ज

पत्र

ऋण

पक्ष

७. चित्र हेर र नाम लेख :

..... ग

प .....

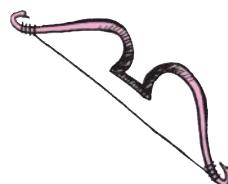
पाठ १४

घ, ध, छ, उ, ऊ,
अ, आ, ओ, औ, अं, अः

तलका चित्र केका हुन्, भन :

घर

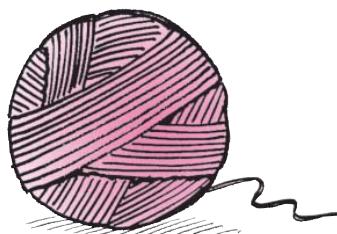
धनु

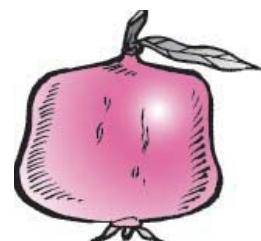
छडी

उखु

ऊन

अनार

शिक्षण निर्देशन :

'अ' लाई आधार बनाई यसकै आधारमा आ, ओ, औ, अं, अः पनि सिकाउनुहोस् ।

अभ्यास

१. शिक्षकले भनेपछि तिमी पनि भन :

घर धनु छडी उखु ऊन अनार

२. शिक्षकले पढेपछि तिमी पनि पढ :

घ ध छ उ ऊ अ

३. अक्षर चिन र धर्का तानेर उस्तै अक्षरसँग जोडा मिलाऊ :

घ ध

ध घ

छ ऊ

उ अ

ऊ छ

अ उ

४. तलका चित्रको नाम बाकसमा खोज र घेरा लगाऊ :

धर
घर
छर

घन
बन
ऊन

५. कापीमा सार :

ं	६	८	८	८	८	८	८	८
६	८	८	८	८	८	८	८	८
८	६	९	९	९	९	९	९	९
०	उ	उ	उ	उ	उ	उ	उ	उ
उ	ऊ	ऊ	ऊ	ऊ	ऊ	ऊ	ऊ	ऊ
३	अ	अ	अ	अ	अ	अ	अ	अ

६. पढ र लेख :

अ

ऊ

उ

छ

ध

घ

घर

ऊन

छत

वन

धन

घन

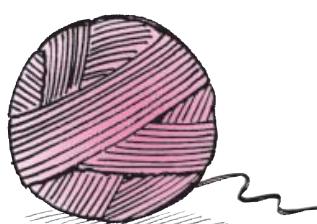
चउर

अक्षर

छमछम

धरधर

७. चित्र हेर र नाम लेख :

..... न

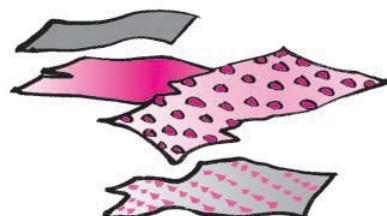
..... र

टालाटुली बटुली

माध्वप्रसाद घिमिरे

शिक्षकले गाएको सुन र गाऊँ :

टालाटुली बटुली
 कति राम्री पुतली
 सानी पनि हैन रे
 ठूली पनि छैन रे
 जिउ सुत्त परेकी
 पहेली र पातली
 कति राम्री पुतली
 लाइदिऊँ कि बुलाकी ?
 टिकी राम्रो होला कि ?
 कोरीबाटी चुलठी
 आँखा दुवै गाजली

तिमीले जानेको एउटा गीत गाएर सुनाऊँ ।

वर्ण

१. पढ र लेख : (व्यञ्जन वर्ण)

क	ख	ग	घ	ङ
च	छ	ज	ঝ	ঝ
ট	ঠ	ড	ঢ	ণ
ত	থ	দ	ধ	ন
প	ফ	ব	ভ	ম
য	ৰ	ল	ৰ	ষ
স	হ	ক্ষ	ৰ	জ্ঞ

२. पढ र लेख : (स्वर वर्ण)

অ	আ	ই	ঈ	উ	ঊ	ঋ
এ	়ে	়ো	়ৌ	়ং	়া:	

শিক্ষণ নির্দেশন :

শব্দ র চিত্রবাট বিদ্যাৰ্থীলাঈ অক্ষর চিনাইসকেপছি নেপালী বর্ণমালাকो ক্রম পনি সিকাউন্তুপৰ্ছ। যসকা লাগি মাথিকা বৰ্ণহৱলাঈ ক্ৰমৈসঁগ পদ্ধন র লেখন লগাঈ পৰ্যাপ্ত অভ্যাস গৰাউনুহোস्।

पाठ १७

आकार (T)

तलका चित्र चिन र भन :

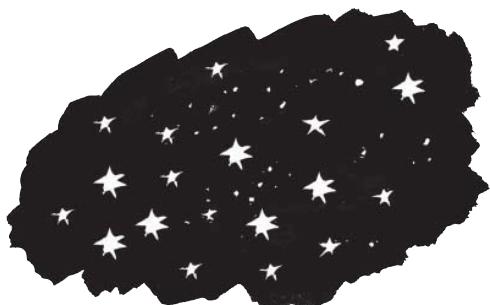
जामा

छाता

माला

तारा

अभ्यास

१. शिक्षकले भनेपछि तिमी पनि भन :

जामा

छाता

माला

तारा

२. शिक्षकले पढेपछि तिमी पनि पढः :

र + ठ =	रा	क + ठ =	का
ज	जा	ख	खा
छ	छा	ग	गा
त	ता	घ	घा
म	मा	च	चा
ल	ला	ल	ला

३. चिन र पढः :

४. चित्र र शब्दको जोडा मिलाऊ :

हात

নাক

কান

शिक्षण निर्देशन :

वर्णमा मात्रा, [जस्तैः । (आ), ॥ (इ), ੀ (ई), ੁ (उ), ੂ (ऊ), ੴ (ऋ), ੰ (ए), ੈ (ऐ), ੋ (ओ), ୌ (ଓ), . (অং), : (অঃ)] লগাএর উচ্চারণ গরাউন মাত্রাসম্বন্ধী পাঠহৰুমা কেহী নমুনা দিইএকা ছন্দ। যসরী নৈ সবৈ ঵র্ণমা সবৈ মাত্রা লগাএর উচ্চারণ গর্নে র লেখে অভ্যাস গরাউনুহোস্ক।

५. कापीमा सार :

अ	आ	आ	आ	आ	आ	आ
क	का	का	का	का	का	का
ख	खा	खा	खा	खा	खा	खा
ज	जा	जा	जा	जा	जा	जा
घ	घा	घा	घा	घा	घा	घा
ट	टा	टा	टा	टा	टा	टा
त	ता	ता	ता	ता	ता	ता
प	पा	पा	पा	पा	पा	पा
ब	बा	बा	बा	बा	बा	बा
न	ना	ना	ना	ना	ना	ना

६. पढ र लेख :

भा	धा	ला	मा	शा
राजा	आमा	खाना	जामा	माना
दाना	चाचा	गाला	लहरा	काफल
फापर	अचार	आहारा	ताप	टाप
दाप	काम	खाम	काका	मामा
				बाबा

धारामा जाऊ ।

सफा भएर आऊ ।

खाना खाऊ ।

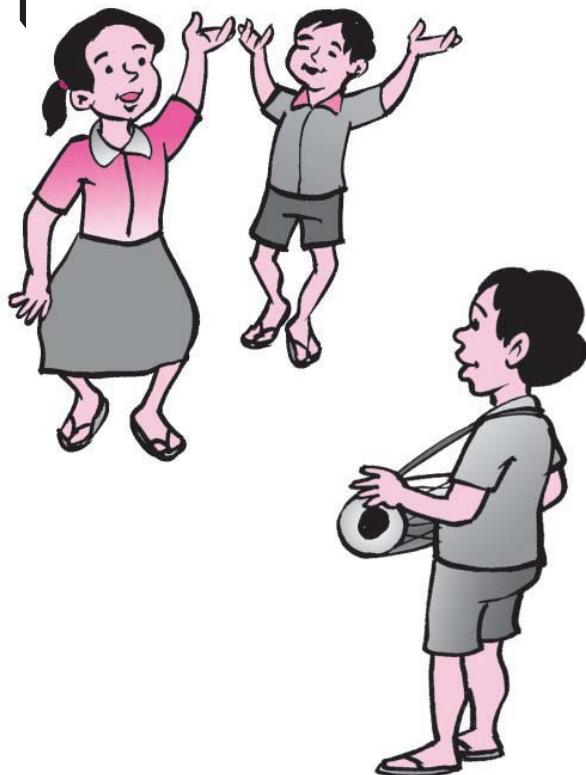
जामा लगाऊ ।

जात्रामा जाऊ ।

मादल बजाऊ ।

गाना गाऊ ।

छमछम नाच ।

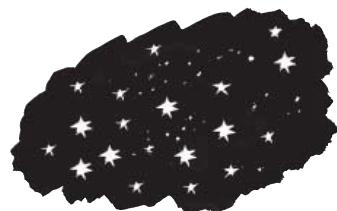
७. चित्र हेर र नाम लेख :

मा .....

छा .....

ता .....

शिक्षण निर्देशन :

गोजी तालिकामा आकार, इकार राखेर विभिन्न अक्षरहरू जोड्दै विद्यार्थीहरूलाई पढ्न लगाएर आकार, इकार शिक्षण गर्न सकिन्छ ।

पाठ १८

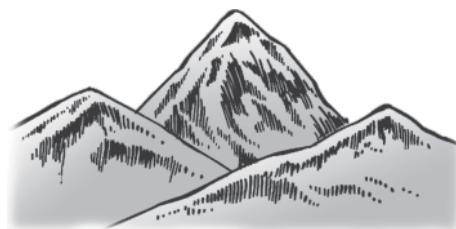
इकार (f)

तलका चित्र चिन र भन :

गिलास

पिड़

हिमाल

किताब

अभ्यास

१. शिक्षकले भनेपछि तिमी पनि भन :

गिलास

पिड़

हिमाल

किताब

२. शिक्षकले पढेपछि तिमी पनि पढः :

ग + फ =	गि	ख	खि	प	पि
घ	घि	ह	हि	च	चि
क	कि	छ	छि	ज	जि

३. चिन र पढः :

कि खि गि घि चि छि जि भि टि ठि डि
 ढि पि ति थि दि धि नि पि फि बि भि
 मि यि रि लि वि शि षि सि हि

४. चित्र र शब्दको जोडा मिलाऊ :

किताब

मानिस

गिलास

कमिलो

५. कापीमा सार :

घ घि घि घि घि घि घि घि
ज जि जि जि जि जि जि जि
थ थि थि थि थि थि थि थि
फ फि फि फि फि फि फि

६. पढ र लेख :

डि	धि	कि	जि	हि
चित्र	जिरा	बिदा	कमिला	दिल
डिल	पिड़	हिमाल	चिया	

गणित किताब किन । दिनदिन हिसाब गर ।

भाइलाई पनि हिसाब सिकाऊ ।

बिदामा पनि पढ ।

७. चित्र हेरेर नाम लेख :

..... ताब

..... लास

..... माल

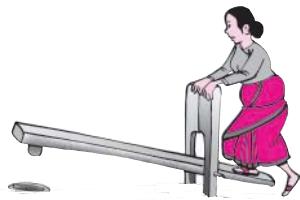
पाठ १९

ईकार (ी)

तलका चित्र चिन र भन :

पाथी

छिकी

पीपल

अभ्यास

१. शिक्षकले भनेपछि तिमी पनि भन :

पाथी

छिकी

पीपल

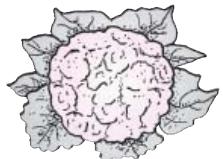
२. शिक्षकले पढेपछि तिमी पनि पढ :

न + ी = नी	ख	खी	क	की
घ	घी	प	पी	च

३. चिन र पढ :

की	खी	गी	घी	ची	छी	जी	झी
टी	ठी	डी	ढी	ती	थी	दी	धी
पी	फी	बी	भी	मी	यी	री	ली
शी	षी	सी	ही	क्षी	त्री	ज्ञी	

४. चित्र र शब्दको जोडा मिलाऊ :

पीपल

ढिकी

काउली

सिमी

५. कापीमा सार :

ट टी टी टी टी टी टी टी
 ढ ढी ढी ढी ढी ढी ढी ढी
 प पी पी पी पी पी पी पी
 स सी सी सी सी सी सी सी

६. पढ र लेख :

टी

नी

मी

ही

दी

साथी

काकी

पाथी

रानी

दाइ भाइ आऊ ।

दिदी बहिनी आऊ ।

मीठा गीत गाऊ ।

तिहार मनाऊ ।

टीका लगाऊ ।

७. चित्र हेर र नाम लेख :

ठि .....

सि .....

काउ .....

उकार (०)

तलका चित्र चिन र भन :

कुकुर

कुखुरो

पुतली

अभ्यास

१. शिक्षकले भनेपछि तिमी पनि भन :

कुकुर

कुखुरो

पुतली

२. शिक्षकले पढेपछि तिमी पनि पढ :

क	+	०	=	कु	ग	गु	ख	खु
प				पु	घ	घु	च	चु

३. चिन र पढ :

कु	खु	गु	घु	चु	छु	जु	झु	टु	ठु
डु	ढु	णु	तु	थु	इ	धु	नु	पु	फु
बु	भु	मु	यु	रु	लु	शु	षु	सु	हु

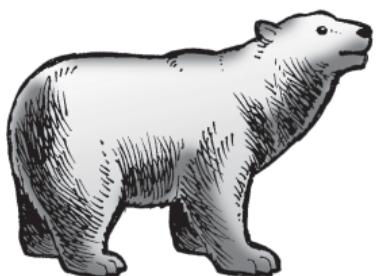
४. चित्र र शब्दको जोडा मिलाऊ :

सुगा

भालु

पुतली

कुखुरो

५. कापीमा सार :

क   कु
ख   खु
प   पु
घ   घु
स   सु

कु
खु
पु
घु
सु

६. पढ र लेख :

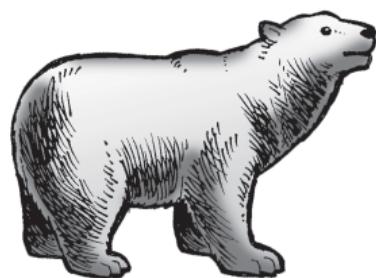
तु	नु	छु	चु	लु	हु	गु
नुन	कुवा	बिरुवा	गुलाफ	छुनुमुनु		

चुलबुल नगर ।

खुरुखुरु पढ ।

गुरुलाई मान गर ।

७. चित्र हेर र नाम लेख :

भा .... गा .... लाफ

पाठ २१

अकार ( )

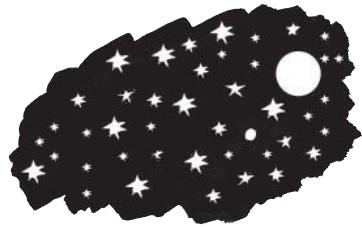
तलका चित्र चिन र भन :

फूल

दूबो

जून

अभ्यास

१. शिक्षकले भनेपछि तिमी पनि भन :

फूल

दूबो

धूप

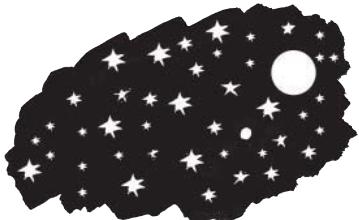
२. शिक्षकले पढेपछि तिमी पनि पढ :

फ + , = फू	क	कू	म	मू
च	ध	धू	ट	टू

३. चिन र पढ :

अ	ख	ग	च	ज	झ	त	ठ	म
ह	त	थ	ध	द	धू	न	प	फ
ब	भ	म	य	ल	लू	श	स	लू

४. चित्र र शब्दको जोडा मिलाउँ :

फल

रुख

जन

५. कापीमा सार :

च चू चू चू चू चू चू चू चू

छ छू छू छू छू छू छू छू छू

ज जू जू जू जू जू जू जू जू

झ झू झू झू झू झू झू झू झू

६. पढ र लेख :

भ

फ

ठ

स्

ग्

ज्

फल

द्वो

रुख

त्रिशूल

तूल

पूजा

दृध

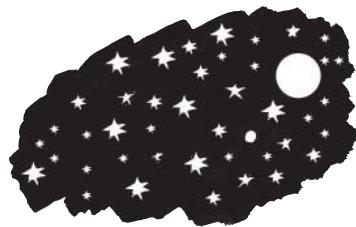
राजु पूजा गर ।

फल अक्षता चढाऊ ।

धूप बाल ।

७. चित्र हेर र नाम लेख :

..... न

..... ल

..... ख

काग दाजै

शिक्षकले गाएपछि तिमी पनि गाऊः

काग दाजै काग दाजै

पीपल भारिदेऊ

कागिनी भाउजूलाई

गुनिउँचोलो देऊ

काग दाजै काग दाजै

आँप भारिदेऊ

कागिनी भाउजूलाई

चुरापोते देऊ

काग दाजै काग दाजै

पाती पारिदेऊ

कागिनी भाउजूलाई

बाला मुन्द्री देऊ

काग दाजै काग दाजै

साथी डाकिदेऊ

कागिनी भाउजूलाई

मीठो खान देऊ

अभ्यास

१. तिमीले जानेको एउटा गीत गाएर सुनाऊ ।

२. चित्र र शब्दको जोडा मिलाऊ :

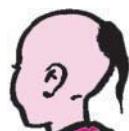
दुकुर

त्रिशूल

टुपी

थुन

३. पढ़ :

हातमा चुरा

नाकमा फुली

निधारमा टिकी

नानी भई ठूली

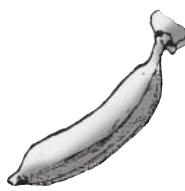

४. तिमीलाई मन पर्ने चित्र बनाऊ ।

पाठ २३

एकार (`)

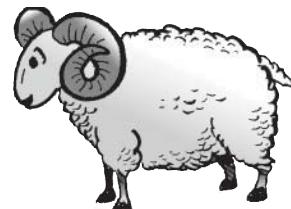
तलका चित्र चिन र भन :

केरा

मेवा

भेड़ा

अभ्यास

१. शिक्षकले भनेपछि तिमी पनि भन :

केरा

मेवा

भेड़ा

२. शिक्षकले पढेपछि तिमी पनि पढ :

क + ` = के	त	ते	ट	टे
भ	भे	प	पे	स

३. चिन र पढ :

के	खे	गे	घे	चे	छे	जे	झे	टे	ठे
डे	ढे	णे	ते	थे	दे	धे	ने	पे	फे
बे	भे	मे	रे	ले	शे	षे	से	हे	क्षे

४. चित्र र शब्दको जोडा मिलाऊ :

ठेकी

पेटी

गणेश

५. कापीमा सार :

ट	टै						
ठ	ठै						
ડ	ડै						
ଠ	ଠୈ						

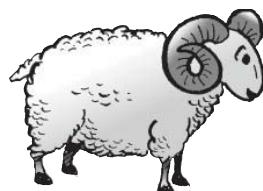
६. पढ र लेख :

जे	ले	भे	धे	शे	धे
भेडा	तेल	मेला	कुटे	पाटे	
चुलेसी	जुरेली	मेवा	करेला	परेला	

केटाकेटी आऊ ।
घेरा बनाऊ ।
मिलेर खेल ।

७. चित्र हेर र नाम लेख :

..... डा

चलु .....

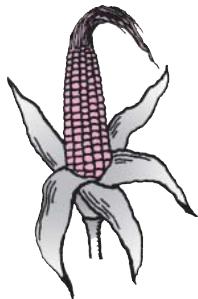

के .....

पाठ २४

ऐकार (^)

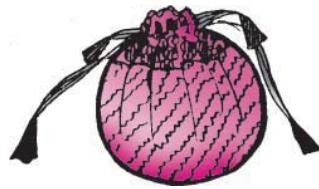
तलका चित्र चिन र भन :

मकै

पैसा

थैली

अभ्यास

१. शिक्षकले भनेपछि तिमी पनि भन :

मकै

पैसा

थैली

२. शिक्षकले पढेपछि तिमी पनि पढ :

क + ^ = कै	प	पै	म	मै
फ	फै	भ	भै	ब

३. चिन र पढ :

कै	खै	गै	घै	चै	छै	जै	झै	ै
ठै	डै	तै	थै	दै	धै	नै	पै	फै
बै	भै	मै	रै	लै	शै	सै	लै	

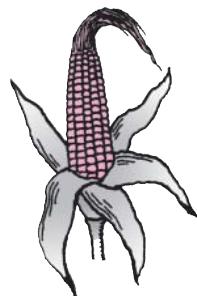
४. चित्र र शब्दको जोडा मिलाऊ :

पैसा

मैनाचरी

मकै

५. कापीमा सार :

त	तै						
थ	थै						
छ	छै						
घ	घै						
ঞ	ঞৈ						

६. पढ र लेख :

मै

भै

बै

फै

पै

मैना

थैली

मैला

घैला

धेरै

जताततै

पैसाले खाजा नकिन ।

मकै भुट ।

मकै खाऊ ।

मैनालाई पनि मकै देऊ ।

७. चित्र हेर र नाम लेख :

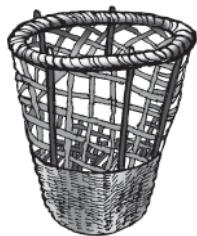

..... सा .....

म .....

ओकार (ऽे)

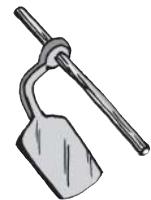
तलका चित्र चिन र भन :

डोको

डालो

कोदाली

अभ्यास

१. शिक्षकले भनेपछि तिमी पनि भन :

डोको

डालो

कोदाली

२. शिक्षकले पढेपछि तिमी पनि पढ :

क + ऽे = को	य	यो	ड	डो
र	रो	ल	लो	ब

३. चिन र पढ :

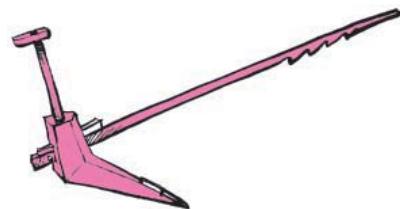
को खो गो घो चो छो जो भो टो

ठो डो ढो तो थो दो धो नो पो

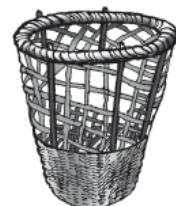
फो बो भो मो यो रो लो सो हो

४. चित्र र शब्दको जोडा मिलाउँ :

भोला

हलो

डोको

५. कापीमा सार :

प	पौ	पौ	पौ	पौ	पौ	पौ
फ	फौ	फौ	फौ	फौ	फौ	फौ
ब	बौ	बौ	बौ	बौ	बौ	बौ
भ	भौ	भौ	भौ	भौ	भौ	भौ

६. पढ र लेख :

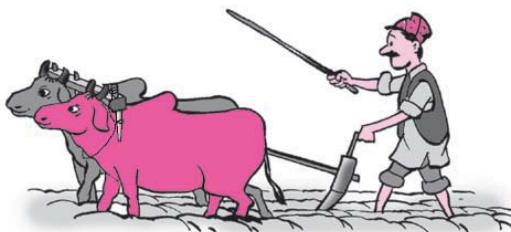
सो	यो	मो	पो	टो
टोपी	गोठ	घोडा	गोडा	ठूलो
रातो	सेतो	कालो	नीलो	मैलो

हलो जोत । कोदाली खन ।

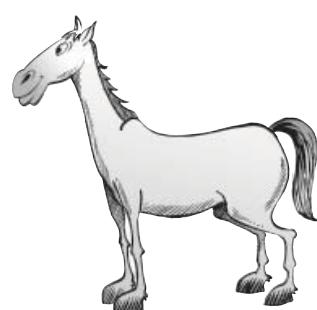
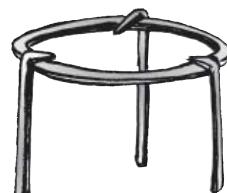
कोदो र मकै रोप ।

मीठो रोटी खाऊ ।

निरोगी होऊ ।

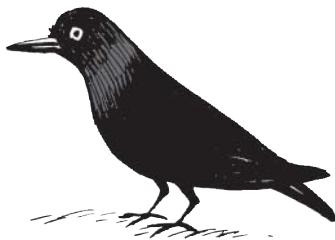
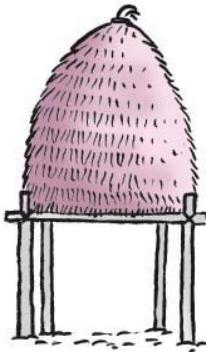
७. चित्र हेर र नाम लेख :

पाठ २६

औकार (ै)

तलका चित्र चिन र भन :

लौका

टौवा

कौवा

अभ्यास

१. शिक्षकले भनेपछि तिमी पनि भन :

लौका

टौवा

कौवा

२. शिक्षकले पढेपछि तिमी पनि पढ :

ल + ई = लौ	ठ	छौ	क	कौ
ट	टौ	ज	झौ	भौ

३. चिन र पढ :

कौ खौ गौ चौ जौ टौ डौ तौ

दौ धौ नौ पौ मौ लौ सौ

४. शब्द र चित्रको जोडा मिलाऊ :

दौरा

अनौ

लौका

५. कापीमा सार :

म मौ मौ मौ मौ मौ मौ मौ

स सौं सौं सौं सौं सौं सौं सौं

ह हौं हौं हौं हौं हौं हौं हौं

६. पढ र लेख :

अ आ इ ई उ ऊ ऋ ए

ए ओ औ पौ नौ धौ दौ औ

कौवा

लौका

अनौ

पौवा

मौका

पौडी

कौसी

अनौठो

कौसीमा दौरा थियो ।

दौरामाथि कौवा बसेछ ।

भाइले लौरो लियो ।

लौराले कौवा धपायो ।

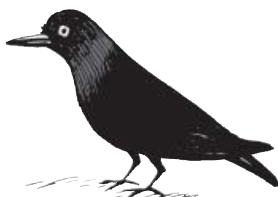
७. चित्र हेर र नाम लेख :

.....

.....

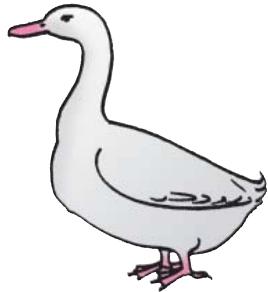

.....

पाठ २७

शिरविन्दु (')

तलका चित्र चिन र भन :

संसार

हंस

अभ्यास

१. शिक्षकले भनेपछि तिमी पनि भन :

संसार

हंस

अंश

कंश

२. शिक्षकले पढेपछि तिमी पनि पढ :

क + ' = कं	घ	घं	ख	खं
च	चं	ग	गं	छ

३. चिन र पढ :

अं

कं

सं

हं

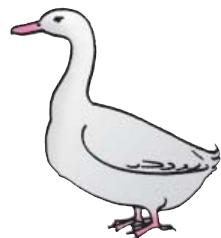
वं

४. चित्र र शब्दको जोडा मिलाऊ :

हंस

संसार

अंश

५. कापीमा सार :

तं तं तं तं तं तं तं तं
सं सं सं सं सं सं सं
रं शं शं शं शं शं शं

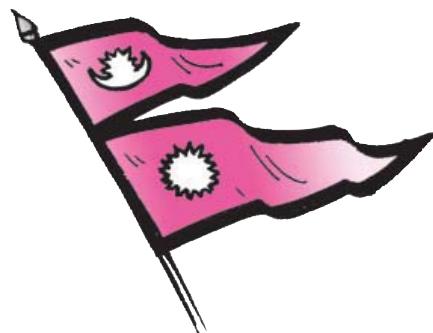
६. पढ र लेख :

हं अं सं कंस संसार हंस अंश

पाठ २८

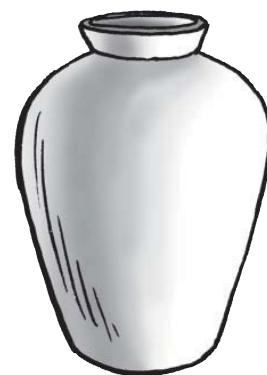
आधा अक्षर

तलका चित्र चित्र र भन :

भन्डा

चम्चा

चप्पल

घ्याम्पो

अभ्यास

१. शिक्षकले भनेपछि तिमी पनि भन :

भन्डा

चम्चा

चप्पल

घ्याम्पो

२. शिक्षकले पढेपछि तिमी पनि पढः :

क + य = क्य
ख + य ख्य
र + य र्य

च्या
छ्या
ज्या

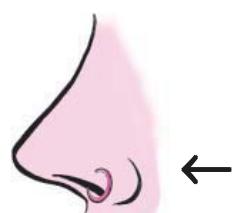
न्यो
त्यो
स्यो

३. चित्र र शब्दको जोडा मिलाऊ :

न्त्य

भ्यागुतो

चम्चा

मान्छे

४. कापीमा सार :

ङ	ङ्	क	डाक्टर
ह	ह्	फ	फ्याउरै
ट	ट्	भ	भ्याल
ठ	ठ्	र	आत्था
ड	ड्	र	अठाज
ढ	ढ्	ए	चप्पल
द	द্	व	शब्द

५. पढ र लेख :

चम्चा | ताप्के | भन्डा | अग्लो | दुब्लो | सन्चो

पुच्छर | डल्लो | ईश्वर | च्याउ | नमस्ते

नन्दुले गन्जी सुकायो ।

एउटा बकुल्लो आयो ।

बकुल्लाले गन्जी मार्गयो ।

नन्दुले गन्जी दिएन ।

बकुल्लाले चुच्चाले गन्जी टिप्पो ।

नन्दुले हल्ला मच्चायो ।

मान्छे जम्मा भए ।

मान्छेले बकुल्लालाई धपाए ।

बकुल्लाले गन्जी छोड्यो ।

नन्दुले गन्जी पायो ।

नन्दु रमायो ।

६. चित्र हेरेर नाम लेख :

.....

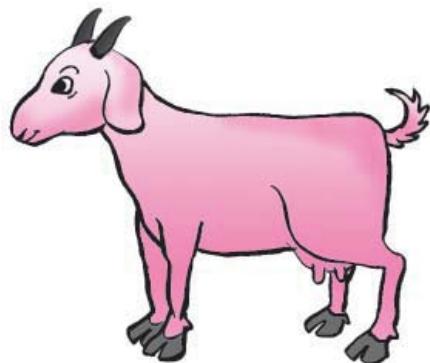
.....

शिक्षण निर्देशन :

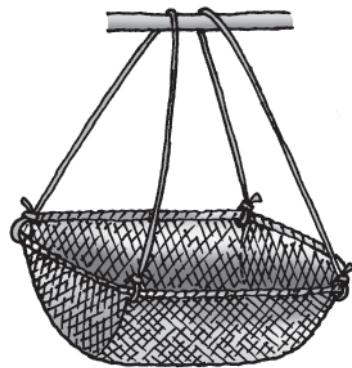
आधा अक्षर शिक्षण गर्दा क, भ, फ को खुट्टा काटेर ड, छ, ट, ठ, ढ, द को खुट्टा तानेर (हलन्त गरेर) र दायाँपटि ठाडो धर्को हुने अक्षरको ठाडो धर्को फिकेर आधा अक्षर बनाइन्छ भनी लेखेर देखाइदिनुहोस् ।

आधा अक्षर

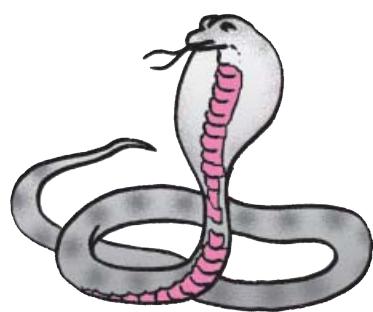
तलका चित्र चित र भन :

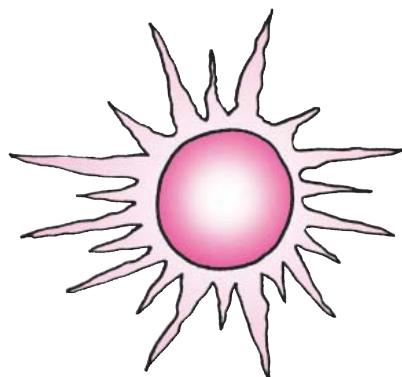
बाखो

कोक्रो

सर्प

सूर्य

अभ्यास

१. शिक्षकले भनेपछि तिमी पनि भन :

बाखो

कोक्रो

सर्प

सूर्य

२. शिक्षकले पढेपछि तिमी पनि पढः :

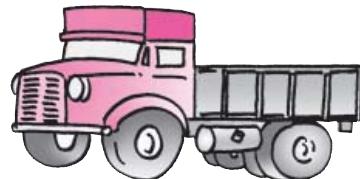
क	क्र	टा	द्रो	ख	ख्र	प्रा	ब्रो
ग	ग्र	सा	म्रो	घ	घ्र	क्रा	क्रो

३. चिन र पढः :

ट	टा	टि	टी	टे	ट्रो
प्र	प्रा	प्रि	प्री	प्रे	प्रो

४. चित्र र शब्दको जोडा मिलाऊँ :

छाप्रो

टक

खुर्पा

फसरी

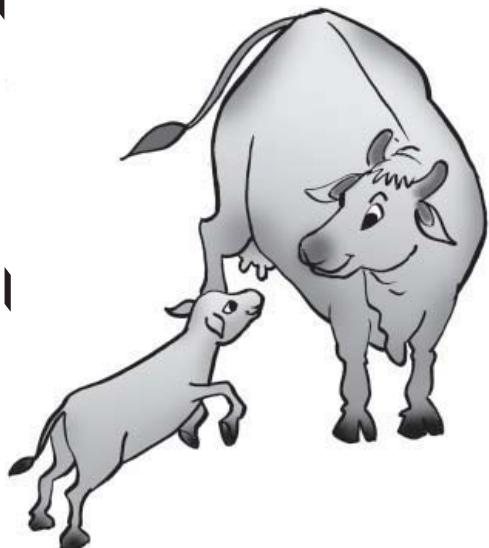
५. कापीमा सार

क	क्र	क्रौ	क्रौ	क्रौ	क्रौ
ख	ख्र	ख्रौ	ख्रौ	ख्रौ	ख्रौ
ग	ग्र	ग्रौ	ग्रौ	ग्रौ	ग्रौ
म	म्र	म्रौ	म्रौ	म्रौ	म्रौ
स	स्र	स्रौ	स्रौ	स्रौ	स्रौ
प	प्र	प्रौ	प्रौ	प्रौ	प्रौ
ब	ब्र	ब्रौ	ब्रौ	ब्रौ	ब्रौ
त	त्र	त्रौ	त्रौ	त्रौ	त्रौ
च	च्र	च्रौ	च्रौ	च्रौ	च्रौ
थ	थ्र	थ्रौ	थ्रौ	थ्रौ	थ्रौ

६. पढ र लेख :

ट्री	म्री	द्रो	क्रो	ट्रा	ग्री	ब्र
बाख्ना	बोक्रा	चाम्रो	नम्र	गाग्री		
कुर्सी	फर्सी	खुर्पेटो	जर्सी	कर्कलो		
हर्पे	बिर्को	राम्रो	तिम्रो	बर्को		

हाम्रो घरको जसी गाई ।
 हिजो फुके बाच्छो पाई ।
 फुके बाच्छो फुच्चे छ ।
 एउटा कान बुच्चे छ ।
 आमा देख्दा फुक्न्छ ।
 बुरुक्क बुरुक्क उफ्न्छ ।
 दूध खाई सप्न्छ ।
 होककाँ गदै डुक्न्छ ।
 हलो तान्दा भोक्न्छ ।

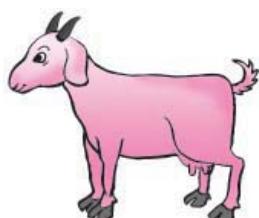
७. चित्र हेर र नाम लेख :

खु .....

छा .....

बा .....

पाठ ३०

चन्द्रबिन्दु (ੳ)

तलका चित्र चिन र भन :

आँखा

दाँत

घाँटी

अभ्यास

१. शिक्षकले भनेपछि तिमी पनि भन :

आँखा

दाँत

घाँटी

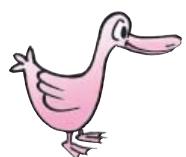
२. शिक्षकले पढेपछि तिमी पनि पढ :

अ + ੳ =	अँ	घ	घाँ	घु	घੁ
	ਕਾਂ	ਸ	ਸਾਁ	ਸ	ਸੁ
	ਘ	ਭ	ਭਾਁ	ਭ	ਮੁ

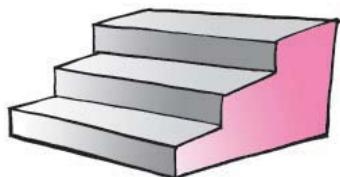
३. चिन र पढ :

ਕਾਂ ਖਾਂ ਗਾਂ ਘਾਂ ਚਾਂ ਛਾਂ ਜਾਂ ਟੁਂ ਠੁਂ ਝੁਂ

४. चित्र हेर र कुन ठीक छ, कापीमा सार :

हास
हाँस

सिँडी
सिढी

गुँड
गुड

हात
हाँत

बाँस
बास

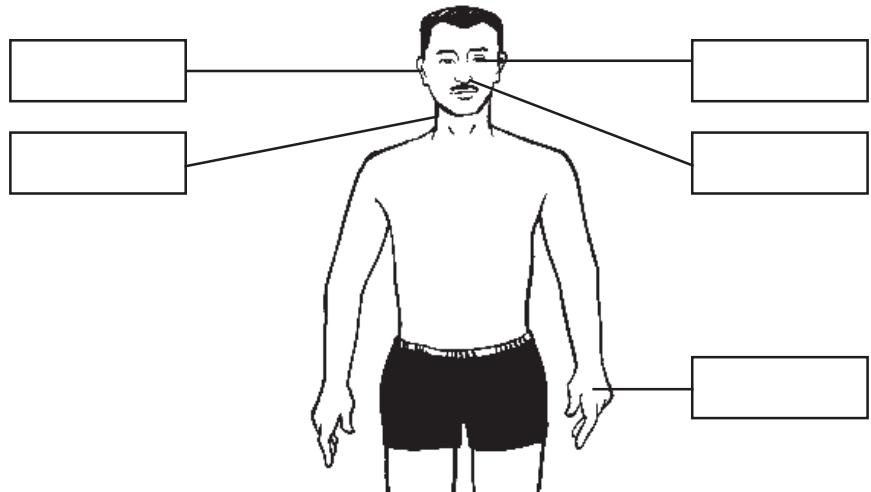

कुकुँर
कुकुर

५. कापीमा सार :

दाँत मार्ख ।
ठाँक लगाऊ ।
आँप रखाऊ ।

६. चित्रमा देखाइएका अङ्गहरूको नाम लेख :

७. पढ र लेख :

घाँस साँझ बिँड सिँढी घुँडा सुँड आँप
बाँदर आयो ।
गन्जी लगायो ।
बाँदर नाच्यो ।
बाँदर नाचेको देखेर भाइ हाँस्यो ।
पँधेरामा जाऊ । दाँत माभ ।
आँखा नमिच । घाँटी सफा गर ।
बिस्तारै हिँड ।
हाँसलाई नचलाऊ ।
सिँढीबाट आऊ ।

लखनको फूलबारी

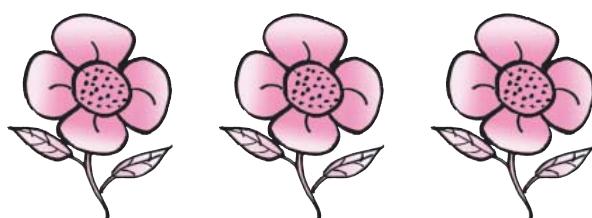
लखनको घरमा फूलबारी छ । फूलबारीमा फूलहरू छन् । फूलबारीमा गुलाफको भाड छ । भाडभित्र फिस्टाको गुँड छ । फूलबारीमा मौरीहरू आउँछन् । फूलबारीमा पुतलीहरू आउँछन् । पुतलीहरू फूलमा बस्छन् । मौरीहरू फूलको रस चुस्छन् । लखन फिस्टाको गुँड हेर्छ । फूलबारीमा सबै रमाउँछन् ।

अभ्यास

१. उत्तर भन :

- (क) कसको घरमा फूलबारी छ ?
(ख) गुलाफको भाडमा केको गुँड छ ?
(ग) पुतलीहरू कहाँ बस्छन् ?
(घ) मौरीहरू के गर्छन् ?
(ङ) फूलबारीमा कोको रमाउँछन् ?

२. घरमा रेडियोको बाल कार्यक्रम सुन । बाल कार्यक्रममा के सुन्यौ,
अर्को दिन कक्षामा भन ।
३. चित्रसँग मिल्ने शब्द कापीमा सार :

फूल
फूलहरू

छाता
छाताहरू

पुतली

पुतलीहरू

मानिस

मानिसहरू

कलमहरू

कलम

गिलास

गिलासहरू

४. वाक्यको खाली ठाउँमा मिल्ने शब्द राखेर सार :

(क) फूलबारीमा फिस्टाहरू ····· |

छ	छन्
---	-----

(ख) फूलबारीमा पुतलीहरू ····· |

छ	छन्
---	-----

(ग) फूलबारीमा मौरीहरू ····· |

छ	छन्
---	-----

(घ) फूलबारीमा भमरा ····· |

छ	छन्
---	-----

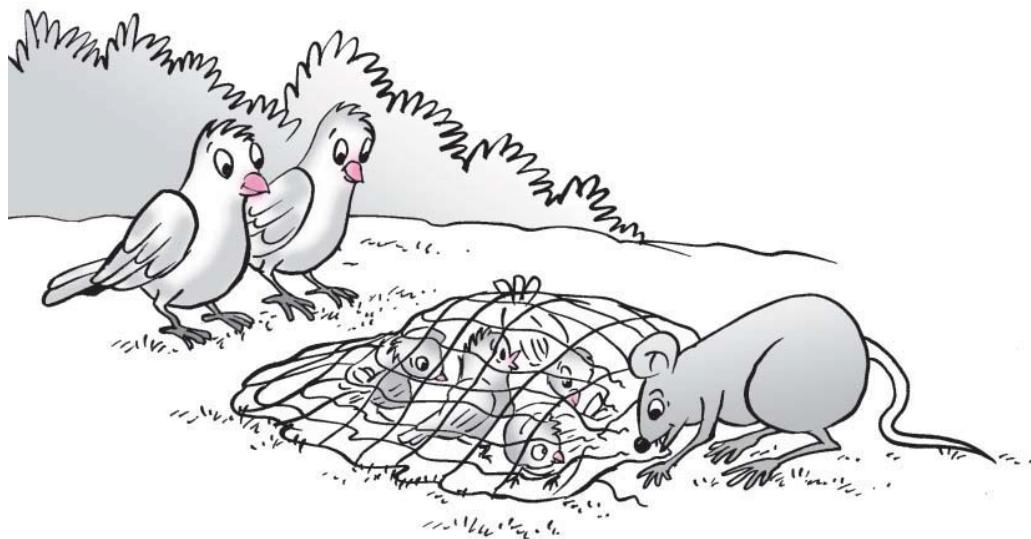
(ड) फिस्टो	उड्छन् उड्छ
(च) पुतलीहरू फूलमा	बस्तु बस्तन्
(छ) मौरीहरू रस	चुस्तन् चुस्तु
(ज) भमरो भुँ भुँ	गर्धन् गर्ध
(झ) भेडो	चर्ढ चर्ढन्
(झ) माछाहरू	पौडिन्छ पौडिन्छन्

५. शिक्षकले भनेको सुनेर लेख :

पुतली   गुलाफ   भमरो   मौरीहरू

६. यताउता परेका शब्दहरू ठीक ठाउँमा मिलाएर सार :

- (क) चर्ढ गाई ।
- (ख) उड्छन् पुतलीहरू ।
- (ग) बाटामा हिँड्छन् मानिसहरू ।

रमाको घरमा भँगेराको गुँड थियो । गुँडमा भँगेराका बच्चा पनि थिए । दिउँसो माउ भँगेरा चारो खोज्न जान्थे । बचेरा गुँडमै बस्थे ।

एकदिन भँगेरा चारो खोज्न गए । त्यही वेला बचेरालाई उड्न मन लाग्यो । उनीहरू उडेर खेतमा पुगे । खेतमा सिकारीले जाल थापेको थियो । बचेरा जालमा परे । उनीहरू रुन थाले, “आमा ! बाबा ! हासीलाई बचाउनुहोस् ।”

बचेरा रोएको माउ भँगेराले सुने । उनीहरू आत्तिएर त्यहाँ पुगे । केहीबेर सोचेर उनीहरूले उपाय निकाले । उनीहरूले आफ्नो साथी मुसालाई यो कुरा सुनाए । मुसाले जाल काटिदियो । बचेरा बचे ।

माउ भँगेराले बचेरालाई सम्भाउँदै भने, “तिमीहरू सानै छौ । अबदेखि हामी नभएको वेला गुँड नछाइन् । दुःख पाइन्छ ।”

अभ्यास

१. उत्तर भन :

- (क) दिउँसो माउ भँगेरा कहाँ जान्थे ?
- (ख) बचेरा किन उडे ?
- (ग) बचेरा उडेर कहाँ पुगे ?
- (घ) बचेरा किन रोए ?
- (ङ) बचेरा कसरी बचे ?
- (च) माउले बचेरालाई के भने ?

२. वाक्यको खाली ठाउँमा मिल्ने शब्द राखेर सार :

(क) भँगेरो चरा	हो हुँ
(ख) तिमी विद्यार्थी	हो हौ
(ग) हामी विद्यार्थी	हाँ हुँ
(घ) आमा खाना	खानुहन्छ खान्छ
(ङ) म खाना	खान्छ खान्छु
(च) बहिनी खाना	खान्छु खान्छे
(छ) तिमी खाना	खान्छौ खान्छ
(ज) दाजु पिड	खेल्छ खेल्नुहन्छ

३. तलका शब्दमा अक्षर यताउता परेका छन्, मिलाएर सार :

राभँगे	बराचे	कासिरी	सामु
--------	-------	--------	------

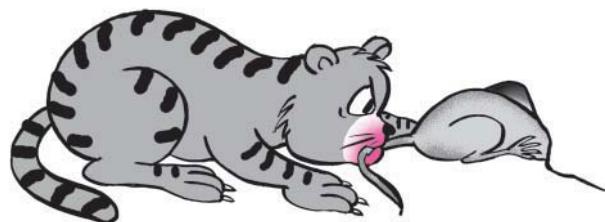
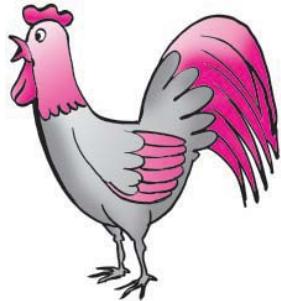
४. शिक्षकले भनेको सुनेर लेख :

गुँड	दिउँसो	थापेको
बचाउनुहोस्	भँगेरो	दुःख

५. तिमीले जानेको एउटा कथा कक्षामा सुनाऊ ।

कुखुरी काँ

कुखुरी काँ !
बासी भात खाँ ।
खोइ बासी भात ?
बिरालाले खायो ।
खोइ बिरालो ?
मुसा मार्न गयो ।
खोइ मुसो ?
दुलाभित्र पस्यो ।
खोइ दुलो ?
गाईले कुल्चयो ।
खोइ गाई ?
खोलाले बगायो ।
खोइ खोलो ?
सुक्यो ।

अभ्यास

१. उत्तर भन :

- (क) कुखुरो कसरी कराउँछ ?
- (ख) बासी भात केले खायो ?
- (ग) बिरालो कहाँ गयो ?
- (घ) मुसो कहाँ पस्यो ?
- (ङ) गाईलाई केले बगायो ?

२. तलका शब्दमा अक्षर यताउता परेका छन्, मिलाएर सार :

बिलोरा

कुरोखु

गासु

३. शिक्षकले भनेको सुनेर लेख :

मुसो

खोलो

हलो

कौसी

अनौठो

४. तलका वाक्यमा शब्द यताउता परेका छन्, मिलाएर सार :

- (क) बस्छु म घरमा ।
- (ख) गुँडमा बस्छ चरो ।
- (ग) खन्नुहुन्छ बा खेत ।

५. तिमीलाई मन पर्ने चरा वा जनावरको चित्र बनाऊ । त्यसले केके गर्छ, भन ।

तिखाएको काग

एउटा काग थियो ।
कागलाई तिखा लाग्यो ।
काग पानी खोज्न उड्यो ।
कागले कतै पनि पानी देखेन ।

उड्दा उड्दा कागले
एउटा धैंटो देख्यो ।
धैंटामा अलिकति पानी
थियो । कागले धैंटाको
पानी खान खोज्यो ।
कागले पानी भेटेन ।

कागले पानी कसरी खाने
भनेर विचार गच्यो ।
कागले धैंटाको पानी
माथि ल्याउने उपाय
सोच्यो ।

कागले साना साना ढुङ्गा
 ल्यायो र घँटामा हाल्यो ।
 घँटामा धेरै ढुङ्गा भएपछि
 पानी माथि आयो । कागको
 चुच्चाले पानी भेट्यो । कागले
 पेटभरि पानी खायो र उड्यो ।

अभ्यास

१. उत्तर भन :

- (क) काग किन उड्यो ?
- (ख) कागले के देख्यो ?
- (ग) कागले किन पानी खान सकेन ?
- (घ) घँटाको पानी कसरी माथि आयो ?
- (ङ) तिमीलाई स्कुलमा तिखां लाग्यो भने कोसँग पानी माग्छौ ?

२. पढ र उत्तर भन :

हिजो छुट्टी थियो । हिजो पासाडले नुहायो ।
दिउँसो पासाड माछा मार्न गयो । पासाडले
एउटा माछा समात्यो । पासाड माछा बोकेर
घर आयो ।

(क) हिजो पासाडले केके गच्यो ?

(ख) तिमीले हिजो केके गच्यौ ?

(ग) तिम्री आमाले हिजो केके गर्नुभयो ?

(घ) तिम्रा साथीले हिजो केके गरे, सोध ।

३. शिक्षकले भनेको सुन र लेख :

पानी

घाँटो

विचार

पेट

खायो

४. तलका वाक्यमा शब्दहरू यताउता परेका छन्, मिलाएर लेख :

(क) काग खोज्न उड्यो पानी ।

(ख) अलिकति थियो घाँटामा पानी ।

(ग) पानी पेटभरि कागले खायो ।

५. तिखाएको कागको कथाका चार हरफ राम्रा अक्षरमा सार ।

दुकुर र कमिलो

एउटा कमिलो थियो ।

त्यस कमिलालाई खोलाले

बगायो । दुकुरले

कमिलालाई खोलाले

बगाएको देख्यो ।

दुकुरले छिट्टै

एउटा पात ल्यायो ।

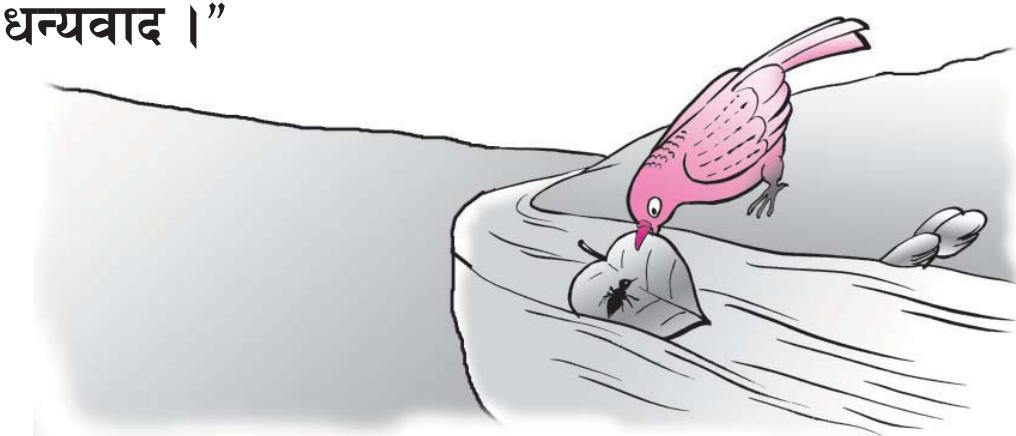
दुकुरले खोलामा पात खसाल्यो ।

कमिलो पातमा चढ्यो । दुकुरले त्यो पात खोला

बाहिर ल्यायो । कमिलाको ज्यान बच्यो ।

कमिलाले दुकुरलाई भन्यो, “दुकुर दाइ !

धन्यवाद ।”

एकदिन ढुकुर रुखमा
 थियो । ढुकुरलाई एउटा
 सिकारीले देख्यो ।
 सिकारीले ढुकुरलाई
 बन्दुक ताक्यो ।

कमिलाले सिकारीले ढुकुर
 मार्न लागेको देख्यो ।
 कमिलाले त्यतिखेरै
 सिकारीको खुट्टामा
 किटिक्क टोक्यो ।
 सिकारी ऐया भनेर
 करायो । उसको बन्दुक
 पनि भुझ्मा खस्यो । सिकारी
 कराएको सुनेर ढुकुर
 भुर्च उड्यो । सिकारी
 जिल्ल पन्यो ।

अभ्यास

१. उत्तर भन :

(क) कमिलालाई केले बगायो ?

(ख) ढुकुरले कमिलालाई कसरी बचायो ?

(ग) कमिलाले ढुकुरलाई कसरी बचायो ?

(घ) तिमी साथीलाई कसरी मदत गर्छौ ?

(ङ) तिमी घरमा अरूलाई कसरी मदत गर्छौ ?

२. ढुकुर र कमिलाको कथा भन ।

३. तलका वाक्यहरू सार :

पुरन सबेरै उठ्छ ।

सफा हुन्छ ।

पाठ पढ्छ ।

आमालाई सधाउँछ ।

४. ढुकुर र कमिलाको कथाका सुरुका आठ हरफ राम्रा अक्षरमा सार ।

५. तिमीले सुनेको कुनै एउटा कथा सुनाऊ ।